

مؤسسه فی میراث مخطوط

(۲۴۲)

فهرست کتب خطی کتابخانه
آیت الله حاج شیخ غلامرضا نرودی
(فقیه خراسانی)

(نزد - ایران)

نشر مجمع ذخائر اسلامی ۱۳۹۲ ش

نگارش:

مؤسسه فرهنگی ریحانه الرسول (س) - نزد

فهرست کتب خطی کتابخانه
آیت الله حاج شیخ غلامرضا نیرودی (فقیه خراسانی)

(یزد - ایران)

نگارش:

مؤسسه فرهنگی ریحانة الرسول (س) — یزد

نشر مجمع ذخائر اسلامی - قم

۱۳۹۳

سررتناسه	:	کتابخانه آیت الله حاج شیخ غلامرضا بزدی "فقه خراسانی" (بزد)
عنوان و نام پدیدآور	:	فهرست کتب خطی کتابخانه آیت الله حاج شیخ غلامرضا بزدی (فقه خراسانی)
منتخبات نشر	:	(بزد - ایران) / نگارش مؤسسه فرهنگی ریحانه الرسول (س) بزد.
منتخبات ظاهری	:	قم: مجمع ذخائر اسلامی، ۱۴۲۰م، ۱۳۹۳.
فروست	:	۱۵۰ص.
نمایک	:	معرفی میراث مخطوط: ۳۴۳.
وضعیت	:	۹۷۸-۹۶۴-۹۸۸-۶۳۰-۶
نویسی	:	فهرست
موضوع	:	کتابخانه آیت الله حاج شیخ غلامرضا بزدی "فقه خراسانی" (بزد) -- فهرست ها
موضوع	:	نسخه های خطی -- ایران -- بزد -- فهرست ها
موضوع	:	نسخه های خطی فارسی -- ایران -- بزد -- فهرست ها
موضوع	:	نسخه های خطی عربی -- ایران -- بزد -- فهرست ها
تناسه افزوده	:	دفتر مطالعات فرهنگی و موقوفات میرزا کاظمینی
رده بندی کنگره	:	۶۶۳۱۷ ۱۳۹۳ ۹۷۸/ع
رده بندی دیوبی	:	۳۱/۰۱۱
ننماره کتابشناسی	:	۳۶۳۸۶۵۶
ملی	:	

شبكة كتب الشيعة

shiabooks.net

مکتبہ یاسین < naktba.net

بِسْمِ الرَّحْمَنِ الرَّحِيمِ

کتابه حقوقی این اثر تحت قانون کپی رایت بوده و ترجمه با چاپ تمام با بختی از مطالب آن و نیز درج تمام با بختی از آنها در ضمن بانکهای اطلاعاتی و همه برنامه‌های وابسته‌ای با استفاده مطالب و تصاویر در اینترنت و دیگر ابزار و ادوات، به هر نحوی، بدون اجازه قطعی ناشر بصورت کتبی، ممنوع می‌باشد.

©MAJMA AL-DAKAAIR AL-ISLAMYYAH, 2014

All rights reserved, No part of this book may be reproduced or translated in any form, by print, internet, photo print, microfilm, CDs or any other means without written permission from the publisher

معرفی میراث مخطوط/ ۲۴۲

مجمع ذخائر اسلامی - قم، ایران

فهرست کتب خطی کتابخانه

کیت الله حاج شیخ غلامرضا یزدی (فقیه خراسانی)

(یزد - لیدن)

نگارش:

مؤسسه فرهنگی ریحانة الرسول (س) — یزد

گرافیکست و صفحه آرا: روح الله علویزاده

چاپ: ظهور / صحافی: نفیس

نشر: مجمع ذخائر اسلامی - قم

نوبت چاپ: لیل - ۱۳۹۳ ش (۲۰۱۴ م)

شمارگان: محدود

شابک: ۶- ۶۷۰- ۹۸۸- ۹۶۴- ۹۷۸

ارتباط با ناشر

قم: خیابان طالقانی (آذر) - کوی ۲۳ - پلاک ۱ - مجمع ذخائر اسلامی

تلفن: ۰۹۱۲۲۵۲ ۴۳۳۵ همراه: ۰۹۸۲۵۳۷۷۰ ۱۱۱۹۹ دوتی: ۰۹۸۲۵۳۷۷۱۳۷۴۰

نشانی پیگاههای اینترنتی:

www.zakhair.net

www.mzi.ir

info@zakhair.net

info@mzi.ir

قیمت رنگی: ۵۰۰۰۰ تومان، تک رنگ: ۱۵۰۰۰ تومان

بسمه تعالی

مقدمه

هر فهرستی که از گنجینه‌های نسخه‌های خطی ناشناخته فراهم می‌شود، تحفه‌ای است برای پژوهشگران و کتابشناسان، و کلیدی است برای دست یافتن به علوم انسانی، و استفاده از دانش پیشینیان. در این راستا، نظر به آنکه در موزه موقوفه نزدیک به چهل هزار نسخه و سند خطی موجود است از روی تجربه به اهمیت و کاوش در این برگه‌های تاریخی پی برده، و مجمع ذخائر اسلامی قم تحت عنوان معرفی میراث مخطوط تاکنون ۸ مجلد از نسخه‌ها و اسناد را فهرست نموده است. بنابراین تهیه نسخه‌های خطی و کاوش پیرامون این موضوع، حفظ تمدن کهن ایران اسلامی است.

چندی پیش نخست توسط آقای حسین مسرت و بعداً از طرف کتاب‌شناس و فهرست نویس گرامی جناب آقای آراسته که از کارکنان برجسته کتابخانه مرحوم وزیر و وابسته به آستان قدس رضوی می‌باشند مطلع شدم که نزدیک به پنجاه نسخه خطی از نیای اعلایم مرحوم آیت الله حاج شیخ غلامرضا یزدی (فقیه خراسانی) از سوی حضرات آقایان فرزندان عالیقدر مرحوم، حجت الاسلام و المسلمین حاج شیخ حسین فقیه خراسانی (ره) فرزند ارشد حاج شیخ فاضل گرامی حجت الاسلام و المسلمین حاج شیخ رضا فقیه خراسانی به امانت تحویل کتابخانه وزیری شده است تا پس از بازسازی بیت مرحوم حاج شیخ، و تبدیل آن به حوزه علمیه یا کتابخانه جامع، بخشی را برای این نسخ اختصاص داده تا منبعی برای اصحاب پژوهش و اندیشه باشد. لذا به جهت فهرست شدن این نسخه‌ها که تکلیفی بر همگان است با هماهنگی مدیریت محترم کتابخانه مرحوم وزیری جناب آقای انتظاری و همکاری برادر فاضل آقای حسین مسرت و همت فهرست نویس

محترم جناب آقای آراسته، نسخه‌ها را تصویر برداری و فهرست‌بندی نموده و بصورت مجلد حاضر در آوردم تا مقدمه‌ای بر همت والای فرزندان حاج شیخ تحت زعامت نواده بلند آوازه حاج شیخ، حضرت آیت الله ناصر نماینده معزز ولی فقیه و امام جمعه یزد برای ایجاد حوزه علمیه یا کتابخانه باشد.

ضمناً آثار مکتوب حاج شیخ که شامل کتاب‌های مفتاح علوم القرآن، هداية المسترشدين، ترجمه نماز و سی بحث در اصول دین می‌باشد هرکدام چندین بار بزیور طبع آراسته گردیده است، و در احوالات حاج شیخ کتاب تدیس پارسانی که هم اکنون به چاپ هشتم رسیده و کتاب کیمیای امروز و پناه مردم تدوین و چاپ شد که مورد استقبال مردم دینمدار یزد و سایر استان‌ها بخصوص قم و مشهد قرار گرفته است.

همچنین يك فيلم مستند بلند بنام پيك پارسانی (۴۵ دقیقه) و يك فيلم مستند کوتاه بنام آفتاب آبادی (۱۵ دقیقه) با کارگردانی آقای علیرضا دهقان تدوین که تاکنون در جشنواره‌های داخلی خارجی صاحب رتبه‌های ممتازی گردیده است.

در پایان، این فهرست را به فرزندان حاج شیخ، آقابان حاج شیخ محمد، حاج شیخ حسین و حاج شیخ علی و حسن آقا و سه صبیۀ ایشان تقدیم می‌دارم.

و من الله التوفیق

ذی الحجة ۱۴۳۵

«عید قربان»

یزد - میرزا محمد کاظمینی

فهرست كتب خطی

- ۱- اختیارات بلیدی
- ۲- الاجتهاد و الاخبار
- ۳- الاحتجاج علی اهل اللجاج
- ۴- ارشاد الازهان الی احکام الایمان
- ۵- الاستبصار فی ما اختلف من الاخبار
- ۶- الخصال
- ۷- الاعلام باعلام بیت الله المحرام
- ۸- الدرّة النجفیة منظومه فی الفقه
- ۹- الشواهد الربوبیة فی منهاج السلوک
- ۱۰- الکافی
- ۱۱- الکافی
- ۱۲- الکشاف عن حقائق التنزیل و عبون الاقوال فی وجوه التاویل
- ۱۳- انوار سهیلی مشهور به کليلة دمنه
- ۱۴- تحریر اقلیدس
- ۱۵- تحریر الاحکام الشرعیة علی مذهب الامامیه
- ۱۶- تحفة الغریب فی الکلام علی معنی اللبیب
- ۱۷- تفسیر کمال الدین حسین الواعظ السبزواری
- ۱۸- تقریرات غلامرضا فقیه خراسانی
- ۱۹- تنزیة الانبیاء
- ۲۰- تهذیب الاحکام
- ۲۱- تهذیب الاحکام
- ۲۲- حاشیه روضة البهیة فی شرح اللمعة الدمشقیة
- ۲۳- حاشیه شرح تجرید الکلام
- ۲۴- حاشیه فواید الصیانیة فی شرح الکافیة

- ٢٥- حيوة النفس
- ٢٦- خلاصة الاقوال في معرفة الرجال
- ٢٧- ذخيرة خوارزمشاهي (فارسي)
- ٢٨- رجال الطوسي
- ٢٩- رساله در رد شيخيه
- ٣٠- رياض المسائل في تحقيق الاحكام بالدلائل
- ٣١- زاد المعاد
- ٣٢- سرور المومنين في مناقب امير المومنين (ع)
- ٣٣- سفينه نجات
- ٣٤- شرح المقاصد
- ٣٥- شرح شواهد شرح الفيه
- ٣٦- شرح منازل السائرين
- ٣٧- صحاح اللغة
- ٣٨- صحيفة السجاده
- ٣٩- غاية المراد في شرح نكت الارشاد
- ٤٠- قواعد الاحكام في مسائل حلال و الحرام
- ٤١- كنز العرفان في فقه القرآن
- ٤٢- ليال عشر في الحزن على شفيع يوم الحشر
- ٤٣- مسالك الافهام في شرح شرايع الاسلام
- ٤٤- من لا يحضره الفقيه
- ٤٥- منتخب الجمان في الاحاديث الصحاح و الحسان
- ٤٦- منهاج الهداية الى احكام الشريعة
- ٤٧- هدى العقول الى احاديث الاصول (ج ١٣)
- ٤٨- هيت

معرفی کتب خطی

۱- انصاری شیرازی، علی بن حسین، ۷۲۹-۸۰۶ق

اختیارات بلیعی / علی بن الحسین انصاری المشهور به حاجی زین العطار
فارسی

معرفی کتاب: مؤلف در سال ۷۶۷ق کتابی در سه «مقاله» نوشته بوده به نام «مفتاح الخزائن» و در سال ۷۷۰ق با تخریاتی در آن، کتاب «اختیارات بلیعی» در داروشناسی را پدید آورده و آن را بر دو «مقاله» تنظیم نموده است: مقاله ۱. در ادویه مفردة و اسامی آن ها به لغت هر طایفه و ابدال و اصلاح و منفعت و مضرت آن به ترتیب حروف معجم؛ مقاله ۲. در مرکبات مستعمل، شامل ۲۳ «باب»: المفترحات، المعاجین، الجوارشات، الاطریفلات، المریتات، الاشرية، اللعوقات، السفوفات، الحبوبات، الاقراص، الایارجات، التریاقات، المطبوخات و النفوعات، میاه الاصول، الحقن، الشیافات و الفراج، الادویة العین من الاکحال و البرودات و الشیافات، الاطلیة و الضمادات و التطولات، الفراغ و المضمضات، الادهان و الخصابات، المراهم، خاتمه کتاب.

آغاز موجود: نماند که هیچ چیز از انواع مخلوقات و اصناف...

انجام: ... انجام: بساید و دیگر بار بشوید و استعمال کند نافع بود.

۴۰۰ برگ، ۱۹ سطر، انداز سطور ۱۵×۷/۵؛ قطع ۲۲×۱۳ س.م، رقمی

خط نستعلیق؛ جلد مقوایی با روکش تیماج؛ کاغذ اصفهانی؛ عناوین و نشان ها شنگرف

۱. داروشناسی - متون قدیمی تا قرن ۲. ۱۴. گیاهان دارویی

۲- بهبهانی، محمد باقر بن محمد اکمل، ۱۱۱۸-۱۲۰۵ق

الاجتهاد و الاخبار / محمد باقر بن محمد اکمل وحید بهبهانی

عربی

آغاز: بسم الله. الحمد لله الذى واجب... و بعد فهدء رساله... من مصنفات... محمد باقر بن محمد اکمل وحید الاصفهانی...

انجام: و يمكنه استعلام الحال فى كل واحد منها بعد ملاحظة ما ذكرنا ولو يسر الله و وفق لنتوجه الى كل فى رسالة عليحدة بما يوفقتى ويهدينى من التوضيح و التتبع.

۳۹ برگ، ۲۲ سطر، اندازه سطور ۱۰×۱۴/۵؛ قطع ۵/۵×۲۰/۱۴/۵ س.م، رقمی
خط نسخ؛ جلد مقوایی با روکش تیماج ضربی با نقش ترنج و دوسرترنج؛ کاغذ اصفهانی؛ عناوین و
نشانه ها به شنگرف

معرفی کتاب: رساله ای است در هفت فصل در بیان مقدمات اجتهاد و کیفیت و اقسام آن.
در ضمیمه نسخه کتاب حاشیه معالم الاصول/ محمدباقر بن محمد اکمل وحید بهبهانی؛ حاشیه
معالم الاصول/ محمد بن حسن شیروانی؛ رساله فی الاجماع / محمدباقر بن محمد اکمل بهبهانی؛
اصالة البراهنة/ محمد باقر بن محمد اکمل؛ رساله فی الاستصحاب؛ حجیة الشهرة/ علی بن محمد بن
علی بن ابی المعالی حسنی حسینی طباطبایی حایری؛ رساله فی القیاس/ محمد باقر بن
محمد اکمل حائری وحید بهبهانی؛ رؤیت هلال قبل از زوال/ محمد باقر بن محمد اکمل بهبهانی؛
الجمع بین الاخبار / محمد باقر بن محمد اکمل وحید بهبهانی؛ تخصیص الکتاب بخبر الواحد/
محمد باقر بن محمد اکمل وحید بهبهانی؛ ثبوت الحقیقه اللغویه و العرفیه /
محمدباقر بن محمد اکمل بهبهانی؛ مقدمه رساله الجمعه/ محمدباقر بن محمد اکمل وحید بهبهانی؛
فوائد الحائریه/ محمد باقر بن محمد اکمل وحید بهبهانی آمده است.
اصول فقه شیعه - قرن ق

۳- طبرسی، احمد بن علی، قرن ۶ق

الاحتجاج علی اهل اللجاج/ ابومنصور احمد بن علی بن ابیطالب الطبرسی

عربی

آغاز: بسم الله. الحمد لله المتعالی عن صفات المخلوقین المنزه عن نعوت الثائعتین... ثم ان الذي
دعاني الى تأليف هذا الكتاب عدول جماعة من الاصحاب عن طريق الحجاج جدا...

انجام موجود: و انور قال عليه السلام

۲۵۱ برگ، ۲۱ سطر، اندازه سطور ۸×۱۷؛ قطع ۲۷×۱۵ س.م، وزیري

خط نسخ؛ جلد مقوایی با روکش تیماج؛ کاغذ اصفهانی؛ عناوین و نشانه ها به شنگرف
معرفی نسخه: کتابی است کلامی از نیمه اول قرن ششم هجری قمری، از کتب معتبر شیعه که به
«احتجاج طبرسی» مشهور موصوف است. نویسنده آن از محدثین موثق و علمای بزرگ نیمه اول
قرن ششم هجری قمری است. این کتاب شامل بحث ها، مناظرات و استدلال های معصومین (ع) و

بزرگان دین با مخالفان در موضوعات مختلف است. طبرسی در مقدمه الاحتجاج می‌گوید: آن چه باعث شد من چنین کتابی تألیف کنم، این بود که عده‌ای از شیعیان امامیه دست از استدلال و بحث با مخالفان برداشته‌اند و می‌گویند این کار بر ما روا نیست زیرا پیامبر و انمه (ع) هیچ گاه جدال نکرده‌اند و به شیعه نیز چنین اجازه‌ای نداده‌اند؛ لذا تصمیم گرفتم در یک کتاب بحث‌های بزرگان را با مخالفان در اصول و فروع دین جمع کنم. طبرسی در ادامه متذکر می‌شود که نهی آنان از مجادله، نسبت به افراد ضعیف در دفاع از دین و عقاید بوده است، نه افراد مبرز و توانا برای ابراز حق و دفاع از باطل. کتاب الاحتجاج از کتب معتبری است که علما به آن اعتماد دارند و بدون هیچ دغدغه‌ای روایات آن را نقل می‌کنند. مقدمه کتاب شامل انگیزه تألیف کتاب، احتجاجات و استدلال‌ها ماثور از پیغمبر اکرم (ص) و سایر انمه معصومین درباره اصول و فروع دین، ذکر واقعه غدیر خم، ماجرای فدک و محاجه‌های حضرت علی (ع) و فاطمه زهرا (س) و دیگر صحابه و اهل بیت محاجات امام علی (ع) با معاویه و اهل شام و خوارج و نقص کنندگان بیعت با او، در بخش پایانی، احتجاجات حضرت صاحب الزمان (عج)، مکاتبات آن حضرت زمان غیبت صفری با نواب چهارگانه، توقیعات حضرت در زمان غیبت کبری است.

۱. اسلام - دفاعیه‌ها و ردیه‌ها، ۲. شیعه - دفاعیه‌ها و ردیه‌ها، ۳. کلام شیعه امامیه - قرن ۶ق.
۴. احادیث شیعه - قرن ۶ق.

۴. علامه حلی، حسن بن یوسف، ۶۴۸ - ۷۲۶ق

ارشاد الازهان الی احکام الایمان / حسن بن یوسف بن مطهر حلی

عربی

آغاز موجود: و العشر الرغید لنضیف کتاب یحتوی النکت...

انجام: و من اراد التوسط فعلیه بما افلنائه فی التحریر و تذکرۃ الفقها او قواعد الاحکام او غیر ذلک من کتبا و السلام....

۱۸۵ برگ، ۱۳ سطر، اندازه سطور ۱۷×۱۱؛ قطع ۳۰/۵×۲۰ س.م، رحلی

خط نسخ؛ جلد مقوایی با روکش تیماج ضریبی با نقش ترنج و سرترنج؛ کاغذ اصفهانی؛ دارای حواشی تصحیحی و توضیحی

معرفی نسخه: علامه حلی، از علمای شیعه قرن هشتم قمری است. ارشاد الاذهان در فقه و حاوی بیست باب است بشرح زیر: طهارة، صلوٰء، زکوٰۃ صوم و اعتکاف، حج و مزار، جهاد، متاجر و شفعه، دیون و رهن و حجر و ضمان و حوالات و کفالات و صلح و اقرار و کاله، اجاره و مزارعه و مساقاة و جماله و سبی و رمایه و شرکه و مضاربه و ودیعه و لقطه و غصب، عطایا و وقوف و وصایا و صدقات، نکاح و طلاق، خلع و مبارء و ظهار و ایلاء و لعان، عتق و تدبیر و مکاتبه و نفور و کفارات، صید و ذباجه اطعمه و اشربه، موارث، قصا و شهادات، حدود، جنایات، دیات.

فقه جعفری - قرن ۸ق.

۵- طوسی، محمد بن حسن، ۳۸۵ - ۴۶۰ق

الاستبصار فی ما اختلف من الاخبار/ ابی جعفر محمد بن الحسن الطوسی
عربی

آغاز: بسم الله. الحمد لله ولی الحمد و مستحقه و الصلاة علی خیرته من خلقه ... اما بعد فانی رایت جماعة من اصحابنا لما نظروا فی کتابنا الموسوم بتهذیب الاحکام و راوا ما جمعنا فيه ...

انجام موجود: قال هما مدعیان جمیعاً و الذی بایدیهما جمیعاً مما یترکان.

۲۹۰ برگ، ۲۱ سطر، اندازه سطور ۱۰×۲۱؛ قطع ۱۷/۵×۳۰، ۱۷/۵ س. م. رحلی

خط نسخ؛ جلد مفتوایی با روکش تیماج ضربی با نقش ترنج و سرترنج؛ کاغذ اصفهانی؛ عناوین و نشانه ها به شنگرف

معرفی نسخه: الاستبصار فی ما اختلف من الاخبار؛ چهارمین کتاب از کتب اربعه امامیه و مجموعه ای روایی از ابوجعفر محمد بن حسن طوسی. شیخ طوسی در این اثر کوشیده است تا کتابی مشتمل بر احادیث فقهی مختلف تألیف کند. بنابر مقدمه کتاب، پس از تألیف مجموعه مفصل تهذیب الاحکام، برخی از علما و شاگردان شیخ طوسی از ایشان درخواست کردند تا کتابی بنویسد که در آن روایات متعارض و مخالف را جمع آوری کند و به بررسی آن ها بپردازد و روایات صحیح و غیر صحیح را مشخص نماید. شیخ طوسی در این کتاب ابتدا روایاتی را که معتبر و صحیح می داند، آورده و سپس به روایات مخالف اشاره کرده و سعی داشته که روایتی را از قلم نیندازد، پس از آن نیز به جمع میان روایات و بررسی آن ها پرداخته است. طوسی در این اثر علاوه بر این که احادیث مربوط به هر باب را در یکجا فراهم آورده، به نقد و بررسی سندی و محتوایی آن ها

نیز عنایت داشته، و در باب باب آن پیشنهاد خود را برای رفع ناهمخوانی ظاهری میان احادیث، یا ترجیح گروهی از روایات بر گروهی دیگر ارائه کرده است. شیوه های جمع بین احادیث و رفع ناهمخوانی ها که در فقه شیخ طوسی جایگاهی ویژه دارد، به خصوص در کتاب الاستبصار او بازتاب یافته است. این کتاب در نوع خود بی نظیر است و اولین کتابی می باشد که برای جمع بین روایات مخالف نگاشته شده است. کتاب شامل همه ابواب فقهی نیست و فقط به ابوابی اشاره می کند که در آن روایات مخالفی وارد شده باشد، ولی ترتیب ابواب به ترتیب ابواب کتاب های فقهی است، یعنی از کتاب طهارت شروع شده و به کتاب دیات پایان می پذیرد. این کتاب از معتبرترین مجموعه های روایی شیعه به شمار می آید و هر فقیه و مجتهدی هنگام استنباط احکام شرعی باید به روایات این کتاب توجه داشته باشند. کتاب استبصار یکی از کتب اربعه و در ردیف کتاب کافی شیخ کلینی و کتاب من لایحضره الفقیه شیخ صدوق و تهذیب الاحکام، کتاب دیگر شیخ طوسی، است. با توجه به اهمیت و ارزش کتاب استبصار نام آن پیوسته در فهرست کتاب ها بوده و علما و فقهای شیعه روایت آن را به یکدیگر اجازه می داده اند. نسخه حاضر شامل کتب ذیل است: ۱- کتاب الطهارة ۲- کتاب الصلوة ۳- کتاب الزکوة و الخمس ۴- کتاب الصیام ۵- کتاب الحج و زیارات ۶- کتاب الجهاد ۷- کتاب الدیون ۸- کتاب الشهادات ۹- کتاب القضاة و الاحکام است.

۱. احادیث شیعه - قرن ۵ق. ۲. احادیث احکام - قرن ۵ق.

۶- ابن بابویه، محمد بن علی، ۳۱۱-۳۸۱ق

الخصال / محمد بن علی ابن بابویه مشهور به شیخ صدوق؛ کاتب زین العابدین ابن حاجی شافع

عربی

آغاز: بسم الله الذي توحّد بالوحدانية و تفرد بالالهية و فطر العباد على معرفته...

انجام: ... لقد خلق الله تبارك و تعالى الف الف عالم و الف الف آدم انت في آخر تلك العوالم و اوليك الادميين.

۲۸۹ برگ، ۲۱ سطر، اندازه سطور ۱۴×۷؛ قطع ۱۹×۱۲ س.م، جیبی

خط نسخ؛ جلد مقوایی با روکش کاغذ با عطف تیماج؛ کاغذ اصفهانی؛ عناوین و نشانه ها به شنگرف عناوین و خط کشی روی عبارات متن و بعضی کلمات به سرخی است. در حاشیه اوراق تصحیح صورت گرفته است.

معرفی نسخه: الخصال نوشته شیخ صدوق از فقها و محدثین بزرگ شیعه در قرن چهارم هجری. شیخ صدوق در این کتاب روایات فراوانی درباره مسائل اخلاقی و عقیدتی و دیگر موضوعات مورد نیاز جامعه بشری جمع آوری کرده است این کتاب در نوع و سبک خود بی نظیر است و اولین کتابی است که به این سبک به نگارش در آمده است. مؤلف به شکلی زیبا و با توجه به اعداد يك تا هزار، روایات را دسته بندی نموده است. کتاب خصال با وجود حجم کم، دائرة المعارف بزرگی از معارف اسلامی و احکام حلال و حرام است و هیچ فقیه دانشمند و یا ادیب نام آوری از آن بی نیاز نیست. همچنین این کتاب، به مباحث تاریخی، تفسیر قرآن، نکات فلسفی و مسائل سیاسی نیز اشاره دارد. کتاب خصال با مطالب مفید و مباحث گرانقدر خود از مجموعه های نفیس روایات اهل بیت رسول خدا صلی الله علیه و آله و سلم به شمار می آید. این کتاب نیز مانند دیگر کتاب های شیخ صدوق مورد توجه خاص علما و فقه های شیعه قرار گرفته و روایات آن در بسیاری از مجموعه های روایی شیعه مانند کتب اربعه و بحار الانوار آمده و نقل آنها زینت بخش کتب روایی علمای متأخر از شیخ صدوق شده است. کتاب حاضر شامل ۱۲۵۵ حدیث است و در ۲۶ باب مجزا تنظیم گردیده. عنوان بندی باب ها بر اساس ارقام است بدین شکل که روایات شامل يك خصلت در يك باب آمده و شامل دو خصلت در بایی و شامل سه خصلت در بابی دیگر و... شیخ صدوق در این کتاب احادیثی را که مشتمل بر «شماره ای» بوده اند، گردآوری کرده و به ترتیب اعداد در ابواب مختلف آورده است. این شیوه نگارش و چینش احادیث موجب شده که صفحات کتاب خصال موضوعات متفاوتی را در خود ثبت نماید. تنوع موضوعات احادیث در این کتاب، مطالعه آن را برای توده مردم شیرین، دلنشین و نشاط انگیز کرده است. بیشتر روایات خصال ناظر به مباحث اخلاقی و بیان رفتارها و صفات پسندیده یا نکوهیده است. خصال با شماره «يك» آغاز و به شماره «هزار هزار» (يك مليون) پایان می یابد. ۴ - شیخ صدوق سند کامل هر روایت را در آغاز آن بیان کرده است.

۱. احادیث شیعه - قرن ۴ق. ۲. احادیث اخلاقی - قرن ۴ق. ۳. اخلاق اسلامی.

زین العابدین ابن حاجی شفیع، کاتب

۷- نهروالی، محمد بن احمد، ۹۱۷ - ۹۹۰ ق

الاعلام باعلام بیت الله الحرام / قطب الدین المکی الحنفی؛ تعلیقه محمد بن محمد بن عبدالکریم الجزری الدمشقی الشافعی الشهیر بابن امی
تاریخ کتابت: ۱۰۶۱ ق

عربی

آغاز: بسمله. الحمد لله الذي جعل المسجد الحرام امانا و مثابة للناس و امر...

انجام: على العشاق بالطيب و الحمد لله رب العالمين و الصلاة و السلام الايمان الاكملان.

۲۰۱ برگ، ۲۵ سطر، اندازه سطور ۱۴×۷؛ قطع ۱۸/۵×۱۳ س.م، جیبی

خط نسخ؛ جلد مقوای با روکش تیماج لولادار ضریبی با نقش ترنج؛ کاغذ سمرقندی؛ عناوین و

نشانه ها به شنگرف؛ دو صفحه آغازین دارای جدول کشی به زر و تحریر مشکی

معرفی نسخه: الإعلام بأعلام بیت الله الحرام از محمد بن احمد بن محمد نهروانی تألیف ۹۸۵ ق،

در تاریخ مسجد الحرام و احکام فقهی مربوط به این مسجد در یک مقدمه و ده باب و هر یک چند

فصل و یک خاتمه نگاشته شده است.

عنوان دیگر: تاریخ القطبی المسمی کتاب الاعلام بأعلام بیت الله الحرام تاریخ مکه المشرفة

۱. مکه - تاریخ

۸- بحر العلوم، محمد مهدی بن مرتضی، ۱۱۵۵ - ۱۲۱۲ ق

الدرة النجفية منظومه فی الفقه/ محمد مهدی بن مرتضی بحر العلوم طباطبائی بروجردی؛ کاتب

محمد جعفر بن محمد

تاریخ کتابت: ۱۲۶۸ ق

عربی

آغاز: بسمله. افتتح المقال بعد البسملة بحمد خير منعم و الشكر له مصلياً على نبي الرحمة و اله

الاطهار اهل العصمة...

انجام: و لم اجد للسر و الاجهار نصايها فانت بالخيار و ادع عقيب الفرض بالماثور من الدعاء

الموجز المشهور

۳۵ برگ، ۱۷ سطر، اندازه سطور ۱۵×۱۰؛ قطع ۲۲×۱۵ س.م، رقمی

خط نسخ؛ جلد مقوایی با روکش تیماج؛ کاغذ فرنگی؛ عناوین و نشانه ها به سنگرف؛ در حاشیه تصحیح شده است.

معرفی نسخه: سید محمد مهدی بحرالعلوم از مراجع تقلید شیعه در قرن دوازدهم و سیزدهم هجری است. یکی از منظومه هایی که از سید بحرالعلوم به جای مانده «الدرة النجفیه» پیرامون فقه در بابهای «طهارت» و «صلوة» تا پایان نماز طواف است که شامل بیش از ۲۰۰ بیت می باشد. این کتاب گرانسنگ به نامهای دیگری چون «الدرة البهیة»، «الدرة المنظومة»، «الدرة الغالية فی المسائل العالیة» و «منظومة بحرالعلوم» نیز شهرت دارد. وی در سال ۱۲۰۵ هفت سال قبل از وفاتش شروع به سرودن این منظومه نمود. چنانچه خود در مقدمه گوید: غراء قد وسمتها بالدرة تاریخها عام الشروع «غره» «این منظومه زیبا را «دره» نامیدم و سال آغاز آن «غره» است. در ضمیمه نسخه شرح الدرة النجفیه آمده است.

عنوان دیگر: الدرة المنظومة. الدرة الغروية. الدرة الغالية فی المسائل العالیة. منظومه فی الفقه.

۱. فقه جعفری. ۲. شعر عربی - قرن ۱۲ ق

محمد جعفر بن محمد، کاتب.

۹- صدرالدین شیرازی، محمد بن ابراهیم، ۹۷۹-۱۰۵۰ ق

الشواهد الربوبية فی منهاج السلوكية/ محمد بن ابراهیم صدرالدین شیرازی؛ کاتب ابوالحسن ابن ابوالقاسم یزدی

تاریخ کتابت: ۱۲۵۵ ق

عربی

آغاز: بسم الله. الحمد لله الذي تجلى القلوب العارفين باسرار المبدء والمعاد وجعل نور معرفته...

انجام: و كل روح لا يعطى رسالة فهو روح ولا يق ملك الا مجازا فانه مشتق من الالوكة وهى الرسالة

۲۴۹ برگ، ۱۶ سطر، اندازه سطور ۱۰/۵×۵؛ قطع ۱۵/۵×۱۰/۵ س.م، جیبی

خط نسخ، جلد مقوایی با روکش تیماج ضریبی با نقش ترنج و دوسرترنج، کاغذ فرنگی؛ دارای حواشی توضیحی.

معرفی نسخه: از تالیفات ملا صدرا وی از فلاسفه و حکمای نامی جامع در فنون کلام، تصوف، تفسیر و حدیث این کتاب که یکی از با ارزشترین آثار ملا صدرا است الشواهد الربوبية فی المناهج السلوکية: یک دوره کامل و جامع و خلاصه‌ای از حکمت متعالیه در فلسفه، حکمت و اثبات توحید و نبوت به زبان عربی است. امور اعتقادی با عرفان و تصوف آمیخته و شواهدی از آیات گرد آمده و بنا به گفته خود مؤلف از استدلال و تطویل اجتناب شده است. مطالب در ۵ مشهد و هر مشهد از چندین شاهد و هر شاهد در چند اشراق مرتب گردیده که با عباراتی روان و شیوا تألیف گشته است. مشهد اول: فی الامور العامة (شامل ۵ شاهد) مشهد ثانی: فی وجوده تعالی (شامل ۲ شاهد) مشهد ثالث: فی علم المعاد (شامل ۳ شاهد) مشهد رابع: فی اثبات حشر الجسمانی (شامل ۳ شاهد) مشهد خامس: فی النبوت و الولايات (شامل ۲ شاهد).

۱. فلسفه اسلامی - متون قدیمی تا قرن ۱۴ ق. ۲. نبوت. ۳. نبوت. ۴. خداشناسی. ۵. کلام شیعه. یزدی، ابوالحسن ابن ابوالقاسم، کاتب.

۱۰- کلینی، محمد بن یعقوب، - ۳۲۹ ق

الکافی/ ابی جعفر محمد بن یعقوب کلینی

عربی

آغاز: بسم الله. الحمد لله المحمود لنعمته المعبود لقد رته المطاع فی سلطانة المرهوب...

انجام: ... عن ابوالحسن موسى عليه السلام فی الطهور التي فيها ذکر الله عز وجل قال اغسلها.

۴۷۹ برگ، ۲۷ سطر؛ اندازه سطور ۲۲ × ۱۳ س. م، قطع ۳۳/۵ × ۲۱ س. م، رحلی

خط نسخ؛ جلد مقوایی با روکش تیماج؛ کاغذ فرنگی؛ تصحیحات و توضیحات مربوط به متن با

نشان صح و ح و ل و ق و ...؛ اهدایی ورثه مرحوم محمد علی فلاح تفتی

معرفی نسخه: یکی از کتب اربعه شیعه امامیه در احادیث است که روایات منقول از انمه علیهم

السلام با ذکر سلسله سند در آن جمع‌آوری شده است. در ۳ بخش می‌باشد: ۱- اصول مشتمل بر

روایات اعتقادی و اخلاقی ۲- فروع مشتمل بر روایات فقهی ۳- روضه حاوی روایات نسخه حاضر

اصول کافی مشتمل بر کتاب عقل و جهل، التوحید، الحجه، کراهیت توفیت، ایمان و کفر، الدعاء،

فضل القرآن، عشر؛ و فروع الکافی مشتمل بر طهارة، حیض، جنائز، صلوة، زکوة، صیام، حج است.

احادیث شیعه - قرن ۴ ق.

۱۱- کلینی محمد بن یعقوب - ۳۲۹ق.

الکافی / ابی جعفر محمد بن یعقوب الرازی الکلینی؛ کاتب محمد حسین ابن محمد حسینی شوشتری

تاریخ کتابت: ۱۰۲۴ ق

عربی

آغاز: بسمله. کتاب الطلاق باب کراهیه طلاق الزوجه الموافقة...

انجام: ... لا یرى منکر الا نکره تم کتاب الروضة من الکافی لابی جعفر محمد بن یعقوب الکلینی رحمه الله تعالى الحمد لله رب العالمین و الصلوة علی خیر خلقه محمد و اله اجمعین الطیبین الطاهرین.

۳۷۹ برگ، ۲۳ سطر، اندازه سطور ۱۱×۲۰/۵؛ قطع ۱۹/۵×۳۰/۵ س.م.، رحلی

خط نسخ؛ جلد مقوایی با روکش تیماج؛ کاغذ سمرقندی؛ عناوین و نشانه ها به شنگرف معرفی نسخه: کتاب مشتمل است بر فروع از کتاب الطلاق، کتاب العتق، کتاب الالات و الدواب، کتاب الزی و التجميل و المروء و اللباس، کتاب الدواجن، کتاب الصيد، کتاب الثبایح، کتاب الاطعمه، کتاب الاشربة، کتاب الوصایا، کتاب الموارث، کتاب التحذید، کتاب النیات، کتاب الشهادات، کتاب الاحکام، کتاب الايمان و النور و الکفارات و الروضة است. ۱. احادیث شیعه - قرن ۴ ق.

حسینی شوشتری، محمد حسین ابن محمد، کاتب

۱۲- زمخشری، محمود بن عمر، ۴۶۷ - ۵۳۸ق

الکشاف عن حقائق التنزیل و عیون الاقاویل فی وجوه التأویل / ابی القاسم محمود بن عمر الزمخشری الخوارزمی

عربی

آغاز: بسمله. بفتح الهاء و کسر الباء حمزه و بکسرهما عاصم و بفتحهما و ضمهما الحسن...

انجام موجود: الی الحنوس و هو التأخر کالمعراج و ابنالمازوی.

۴۲۸ برگ، ۲۵ سطر، اندازه سطور ۱۰×۱۹؛ قطع ۱۷×۳۱ س.م.، رحلی

خط نسخ؛ جلد مقوایی باروکش تیماج ضربی با نقش ترنج و دو سرترنج؛ کاغذ سمرقندی؛ عناوین و نشانه ها به سنگرف

معرفی نسخه: الکشاف عن حقایق التنزیل و عیون الأفلوئل فی وجوه التأویل که به تفسیر کشاف شهرت دارد از کهن ترین تفاسیر قرآن در قرن ۶ هجری قمری، تألیف محمود بن عمر بن محمد خوارزمی مکنی به ابوالقاسم و ملقب به جارالله زمخشری است. نسخه حاضر تفسیر از سوره مریم تا سوره ناس را در بر دارد. تفاسیر اهل سنت - قرن ۶ق.

۱۳- کاشفی، حسین بن علی، - ۹۱۰ق

انوار سهیلی مشهور به کلیله دمنه/ حسین بن علی کاشفی؛ کاتب محمد حسین آبادی

تاریخ کتابت: ۱۲۴۰ ق

فارسی

آغاز: بسمله. حضرت حکیم علی الاطلاق حلت حکمته که وظایف لطائف حمد و ثنای او بحکم...

انجام: ...گر بدو گر نیک فکندم به پیش زانکه نبخشد خطاهای خویش چونکه بدین پایه رساندم کلام به که کنم ختم سخن والسلام.

۱۷۹ برگ، ۱۴ سطر، اندازه سطور ۲۱×۱۲؛ قطع ۲۹×۱۹ س.م، وزیری

خط نستعلیق؛ جلد مقوایی باروکش تیماج؛ کاغذ فرنگی؛ عناوین و نشانه ها به سنگرف

معرفی نسخه: این کتاب مشتمل بر ۱۴ باب. باب اول: در اجتناب نمودن از استماع قول ساعی و نمام. باب دوم: در سزا یافتن بدکاران و عاقبت ایشان. باب سوم: در موافقت دوستان و فواید معاصدت ایشان. باب چهارم: در ملاحظه احوال دشمنان و ایمن نابودن از حیلۀ ایشان. باب پنجم: در مضرت غافل شدن و از دست دادن مطلوب. باب ششم: در آفت تعجیل و ضرر شتابزدگی در کارها. باب هفتم: در حزم و تدبیر و بحیله خلاص یافتن از بلای اعدا. باب هشتم: در احتراز از ارباب حقد و اعتماد نماندن بر تملق ایشان. باب نهم: در فضیلت عفو که ملوک را بهترین صنعتی است. باب دهم: در بیان جزای اعمال بطریق مکافات. باب یازدهم: در مضرت افزون طلبیدن و از

کار خود بازماندن. باب دوازدهم: در فضیلت حلم و وقار و سکون. باب سیزدهم: در اجتناب فرمودن از قول اهل غدر و خیانت. باب چهاردهم: در عدم التفات به انقلاب زمان.
۱. نشر فارسی - قرن ۹ ق.
حسین آبادی، محمد، کاتب.

۱۴- نصیرالدین طوسی، محمد بن محمد، ۵۹۷-۷۷۲ ق

تحریر اقلیدس/خواجه نصیرالدین طوسی

تاریخ کتابت: ۱۰۹۱ ق

عربی

آغاز: بسم الله. الحمد لله منه الابتداء و الیه الانتهاء... و بعد فرغت من تحریر مجسطی...

انجام: ... و ذلك ما اردنا و فهذا ما قصويه و انما لم يورده في الكتاب ...

۱۲۰ برگ، ۲۱ سطر، اندازه سطور ۷×۱۷؛ قطع ۴۴/۵×۱۴/۵ س. م، رقمی

خط نستعلیق؛ جلد مقوایی با روکش تیماج؛ کاغذ اصفهانی؛ عناوین و نشانه ها به شنگرف؛ اشکال هندسی با مرکب قرمز و مشکی، حواشی با مرکب مشکی، پاره ای از کلمات و عبارات با مرکب قرمز، روی پاره ای از عبارات با مرکب قرمز خط کشی شده است.

معرفی نسخه: خواجه می گوید پس از تحریر مجسطی بر آن شدم که به بحث در هندسه و حساب پردازم و به تحریر اصول این دو که منسوب به اقلیدس صورتیست نمایم برای اینکار از دو نسخه حجاج و ثابت بن قره استفاده کردم و در نسخه حجاج ۴۶۸ شکل بود و در نسخه ثابت ۴۷۸ شکل. من اشکال ثابت را با قرمز و از آن حجاج را با سیاه نمودم و کتاب را به ایجاز غیر مخل و استقصاء غیر محل در پانزده مقاله پرداختم و در جای بجای از قریحه خود در حل مشکلات کمک طلبیدم و آن را بدین ترتیب به پایان بردم.

۱. هندسه - متون قدیمی تا قرن ۱۴. ۲. حساب - متون قدیمی تا قرن ۱۴. ۳. ریاضیات

۱۵- علامه حلی، حسن بن یوسف، ۶۴۸-۷۲۶ ق

تحریر الاحکام الشرعیه علی مذهب الامامیه/حسن بن یوسف مظهر حلی؛ کاتب محمد بن حسن حاجی گنابادی

عربی

آغاز: بسمله. الحمد لله المقلدس بكماله عن مشابهة المخلوقات... اما بعد فان هذا الكتاب الموسوم بتحرير الاحكام الشرعيه على مذهب الاماميه...

انجام: ...فهذا آخر ما اردناه في هذا الكتاب و هو قيم لغرفى طالب التوسط في هذا الفن ... والله الموفق للصواب و اليه المبدأ و المعاد.

۱۸۹ برگ، ۲۹ سطر، اندازه سطور ۱۸×۱۳؛ قطع ۲۵×۱۹ س.م، وزیری

خط نسخ؛ جلد مقوایی با روکش کاغذ با عطف و گوشه تیماج؛ کاغذ فرنگی؛ عناوین و نشانه ها به شنگرف

معرفی نسخه: نویسنده فروع فقهی فتوایی را گرد آورده و از استدلال و نقل اقوال خودداری نموده است و در یک مقدمه در معنی فقه و فضل و آداب آن و چهار قاعده: ۱- عبادات ۲- معاملات ۳- ایقاعات و ۴- احکام تنظیم شده است. نسخه حاضر از کتاب طهارت تا پایان دیات را دارد. عنوان دیگر: تحریر الاحکام فی معرفة الحلال و الحرام. تحریر الاحکام الشرعيه على فقه الاماميه. ۱. فقه جعفری - قرن ۸ ق.

حاجی کتابادی، محمد بن حسن، کاتب

۱۶- ابن دمامینی، محمد بن ابی بکر، ۷۶۳- ۹۸۲۷ ق، شارح

مغنی اللیب عن کتب الاعاریب. شرح

تحفة الغرب فی الکلام علی مغنی اللیب/ بدر الدین محمد بن ابی بکر دمامینی مخزومی قرشی؛ متن اصلی جمال الدین عبد الله بن يوسف مصری مشهور به ابن هشام

عربی

آغاز: بسمله. الحمد لله الذى منح من لسان العرب الايادى الحسنه... الما بعد فيقول... محمد بن ابى بکر المخزومی الدمامینی عامله الله بلطفه الخفی...

انجام: و لیکن انصالی من الکلام فی الشرح علی هذا الوجه الحسن و لنکف القلم عن شوطه ... و الصلوه علی خاتم النبیین ...

۲۷۶ برگ، ۲۴ سطر، اندازه سطور ۱۸×۱۱؛ قطع ۲۵×۱۸ س.م، وزیری

خط نسخ؛ جلد مقوایی با روکش نیماج ضربی با نقش ترنج و دوسرترنج؛ کاغذ اصفهانی؛ عناوین و نشانه ها به شنکرف

معرفی نسخه: شرحی مشهور و نسبتاً مفصل بر کتاب نحوی مغنی اللیب عن کتب الاعاریب
تالیف جمال الدین ابومحمد عبدالله بن یوسف بن احمد انصاری مصری نحوی مشهور به ابن
هشام با عنوان «قال - اقول» است.

۱. ابن هشام، عبدالله بن یوسف، ۷۶۱ - ۷۰۸ ق. مغنی اللیب عن کتب الاعاریب - نقد و تفسیر.
۲. زبان عربی - نحو.

ابن هشام، عبدالله بن یوسف، ۷۶۱ - ۷۰۸ ق. المغنی اللیب عن کتب الاعاریب. شرح.

۱۷- کاشفی، حسین بن علی، - ۹۱۰ ق

تفسیر کمال الدین حسین الواعظ السبزواری/ کمال الدین حسین واعظ سبزواری؛ محمد بن محمود
الشهر به کمال الدین الواعظ النیروزآبادی المیلدی الیزدی
تاریخ کتابت: ۱۰۱۵ ق

فارسی - عربی

آغاز موجود: الله بدانید یاری دادن خدای...

انجام موجود: و تباء کننده عمل نفوذ بالله من الریا و تعضم.

۵۵۰ برگ؛ ۲۳ سطر، اندازه سطور ۱۶×۱۲؛ قطع ۲۵×۱۹ س.م، وزیر

خط نسخ - نستعلیق؛ کاغذ اصفهانی؛ عناوین و نشانه ها به شنکرف

معرفی نسخه: نسخه حاضر جلد اول تفسیر کمال الدین حسین واعظ سبزواری از آیه ۲۱۳ سوره بقره
تا آیه ۱۱۰ سوره کهف است.

۱. تقاسیم - قرن ۱۰ ق.

واعظ فیروزآبادی میبدی یزدی، محمد بن محمود، کاتب

۱۸- خراسانی یزدی، غلامرضا، ۱۲۵۶ - ۱۳۳۸

تقریرات غلامرضا فقیه خراسانی/ غلامرضا یزدی (فقیه خراسانی)؛ کاتب غلامرضا ابن حاجی
ابراهیم الخراسانی

عربی

آغاز: بسمله. و به نستعلیق قال استاد المحقق ...

انجام: ما اردنا ایراده فی مبحث .

۱۲۷ برگ، ۲۴ سطر، اندازه سطور ۱۷×۱۳؛ قطع ۲۲/۵×۱۷ س.م، وزیری

خط نستعلیق؛ جلد مقوایی با روکش کاغذ با عطف و گوشه تیماج؛ کاغذ فرنگی
در ضمیمه کتاب رسائل الاربعة شیخ المرتضی الانصاری و تقریرات متفرقه آمده است.
۱. اصول فقه شیعه.

خراسانی یزدی، غلامرضا، ۱۲۵۶ - ۱۳۳۸ .. کتاب

۱۹- علم الهدی، علی بن حسین، ۳۵۵-۴۳۶ ق

تنزیه الانبیاء/ سیدمرتضی علم الهدی؛ کاتب جعفر ابن محمد زارچی یزدی

تاریخ کتابت: ۱۰۵۸ ق

عربی

آغاز: بسمله. الحمد لله كما هو اهل و مستحقه و صلى الله على خيرته من خلقه و حجتة على
عباده محمد و آله الابرار الطاهرين...

انجام: و بفضل بالتأييد و المعونة فهو المسئول ذلك و المأمول لكل والله تعالى هو الم محمود في
كل حال و المعين في المعاش و المعاد و الماك

۱۸۵ برگ، ۱۲ سطر، اندازه سطور ۱۳/۵×۷؛ قطع ۱۹/۵×۱۲/۵ س.م، جیبی

خط نسخ؛ جلد مقوایی با روکش تیماج؛ کاغذ سمرقندی؛ عناوین و نشانه ها به شنگرف

معرفی نسخه: سیدمرتضی، معروف به شریف مرتضی، از پیشگامان تألیف منظم و مدون در حوزه
کلام شیعه است و آثار کلامی او از زمان نگارش همواره مورد توجه بوده است. تنزیه الانبیاء شامل
مقدمه و دو بخش کلی است: بخش اول در تنزیه انبیا و بخش دوم در تنزیه ائمه. در مقدمه، آرای
مختلف در باره عصمت پیامبران نقل شده است. سیدمرتضی، پس از نقل آرای مختلف، آنها را
بررسی و نقد کرده است. کتاب به صورت پرسش و پاسخ تنظیم شده است. بخش اول در تنزیه
پیامبران است (شامل آدم، نوح، ابراهیم، یعقوب، یوسف، ایوب، شعیب، موسی، داود، سلیمان،

یونس، عیسی علیهم السلام و محمد صلی الله علیه وآله وسلم) و بخش دوم در تنزیه امامان (شامل امام علی، امام حسن، امام حسین، امام علی بن موسی الرضا و امام عصر علیهم السلام).
 ۱. عصمت - متون قدیمی تا قرن ۲۰۱۴. عصمت (اسلام) - جنبه های قرآنی.
 زارچی یزدی، جعفر ابن محمد، کاتب.

۲۰- طوسی، محمد بن حسن، ۳۸۵-۴۶۰ ق
 تهذیب الاحکام / ابی جعفر محمد بن الحسن الطوسی
 محل کتابت: قزوین

عربی

آغاز: بسمله. کتاب الطلاق باب حکم الایلاء قال الشیخ رحمه الله و اذا خلف الرجل بالله تعالی انه لایجامع درجته ثم اقام...

انجام: ... قد اوردت جملاً من الطرق الی هذه المصنفات والاصول والتفصیل ذلك شرح بطول هو مذكور فی الفهارست المصنفه فی هذا الباب للشیوخ رحمه الله من اراده اخذه من هناك انشاء الله تعالی و قد ذکرنا نحن مستوفی فی کتاب فهرست کتاب الشیعه والمحمد لله رب العالمین...

۴۷۱ برگ، ۱۷ سطر، اندازه سطور ۱۸×۱۲؛ قطع ۲۵/۵×۱۸/۵، ۱۸ س.، وزیری

خط نسخ؛ جلد مقوایی با روکش تیماج ضربی با نقش ترنج؛ کاغذ اصفهانی؛ عناوین و نشانه ها به شنگرف؛ در حاشیه تصحیح شده است.

معرفی نسخه: این کتاب یکی از معتبرترین مجموعه های روایی شیعه و سومین کتاب از کتب اربعه است و مورد قبول تمام علما و فقهای شیعه می باشد. تهذیب الاحکام شامل مجموعه روایات فقهی و احکام شرعی است که از اهل بیت (ع) روایت شده است. شیخ طوسی این کتاب را در شرح و توضیح کتاب المقنعه از شیخ مفید نگاشته است. کتاب تهذیب الاحکام، شامل روایات فروع و احکام شرعی است و برای فقیه و مجتهدی که بخواهد اجتهاد نماید، بیشتر روایات مورد نیاز را فراهم آورده است. این کتاب شامل مباحث فقهی، اصولی، رجالی و بسیاری از مباحث سودمند دیگر است. شیخ طوسی در این کتاب به مباحث اصول عقاید اشاره نکرده و فقط به بیان فروع و احکام شرعی، یعنی از اول تا آخر فقه و از کتاب طهارت تا کتاب دیات، پرداخته است. ترتیب عنوان های این کتاب، همانند کتاب المقنعه است. ادله ای که شیخ طوسی در این کتاب به آنها

استدلال می کند، برگرفته از قرآن (ظاهر، صریح، محتوا، دلیل و یا معنای قرآن)، احادیث قطعی (مانند خبر متواتر و اخبار دارای قرائن قطعی دال بر صحت آنها) و اجماع مسلمین و با اجماع علمای شیعه است و در آخر به روایات مشهور میان اصحاب نیز اشاره دارد. البته شیخ به روایات مخالف و به وجه جمع یا وجه فساد آنها مانند ضعف سند یا عمل اصحاب برخلاف آن نیز اشاره کرده است. این کتاب شامل ۳۹۳ باب و ۱۳۵۹۰ حدیث است. به نوشته شیخ طوسی در مقدمه تهذیب الاحکام، یکی از دوستان وی از وجود احادیث به ظاهر متعارض در منابع شیعی با او سخن گفته و یادآور شده که این موضوع موجب انتقاد شدید مخالفان و جدا شدن برخی شیعیان نا آگاه از مذهب حق گردیده است، لذا از مؤلف درخواست کرده که شرحی استدلالی بر کتاب مقنعه شیخ مفید بنگارد که در آن علاوه بر ذکر مستندات قطعی هر مسئله و احادیث مشهور، احادیث متعارض هم آورده شود و شیوه رفع ناسازگاری این احادیث با یکدیگر و تأویل آنها یا وجوه ضعف احادیث متعارض بیان گردد. کتاب تهذیب در پاسخ به این درخواست تألیف شد و در واقع، خاستگاهی کلامی دارد. کتاب تهذیب الاحکام با در برداشتن بیشترین احادیث فقهی، در مقایسه با سایر کتب چهارگانه، از مهمترین منابع استنباط فقهی امامیان به شمار می رود. نسخه حاضر از کتاب الطلاق تا پایان دیات را در بر دارد.

۱. فقه جعفری - قرن ۵ق.

۲۱- طوسی، محمد بن حسن، ۳۸۵-۴۶۰ق

تهذیب الاحکام/ ابی جعفر محمد بن الحسن الطوسی؛ کاتب محمد رشید بن غیاث الدین

تاریخ کتابت: ۱۰۴۱ق

عربی

آغاز موجود: و اعتد بقرانه لا یصلونه محمد بن علی...

انجام موجود: کانت العصر قال فلیجمعهاها الاولى و لیصل العصر.

۴۸۱ برگ، ۱۹ سطر، اندازه سطور ۱۷/۵×۱۲؛ قطع ۲۵/۵×۱۹/۵ س.م، وزیری

خط نسخ؛ کاغذ اصفهان؛ عناوین و نشانه ها به شکرک؛ در حاشیه تصحیح شده است.

معرفی نسخه: نسخه حاضر مشتمل بر کتاب طهارت، صلوٰه است.

۱. فقه جعفری - قرن ۵ق.

محمد رشید بن غیاث الدین، کاتب

۲۲- آقا جمال خوانساری، محمد بن حسین، - ۱۱۲۵ ق، حاشیه نویس

[اللمعة الدمشقية. شرح]

حاشیه روضه البهیة فی شرح اللمعة الدمشقية/ حاشیه نویس آقا جمال خوانساری

عربی

آغاز: بسم الله. نحمدك يا اله العالمين و نصلى على رسولك سيد المرسلين و آله الطيبين الطاهرين و

الواجب سبع صلوات الیومیه اه المراد كون هذه السبع واجبة فی الجملة...

انجام موجود: علی جواز الصلوة و اعلم اننا قد فصلنا القول.

۴۰ برگ، ۲۱ سطر، اندازه سطور ۱۷×۱۰/۵؛ قطع ۲۵×۱۹ س.م، وزیر

خط نستعلیق؛ جلد مقوایی با روکش تیماج؛ کاغذ فرنگی

معرفی نسخه: نسخه حاضر حاشیه آقا جمال خوانساری بر الروضة البهیة شهید ثانی فی شرح

اللمعة الدمشقية شهید اول در فقه. این مجلد مشتمل بر کتاب الصلاة می باشد و بخشی از پایان

ناقص است.

در ضمیمه کتاب فروع کافی مشتمل بر کتاب الطهارة، کتب الحيض، کتاب الجنائز، کتاب الصلوة،

کتاب الزکوة آمده است.

۱. فقه جعفری- قرن ۸ ق. ۲. شهید اول، محمد بن مکی، ۷۳۴- ۷۸۶ ق- اللمعة الدمشقية- نقد و

تفسیر. ۳. شهید ثانی، زین الدین بن علی، ۹۱۱- ۹۶۶ ق. روضه البهیة- نقد و تفسیر.

۱. شهید اول، محمد بن مکی، ۷۳۴- ۷۸۶ ق. اللمعة الدمشقية. شرح. ۲. شهید ثانی، زین الدین بن

علی، ۹۱۱- ۹۶۶ ق. الروضة البهیة. شرح.

۲۳- خفری، محمد بن احمد، - ۹۵۷ ق

حاشیه شرح تجرید الکلام/ شمس الدین محمد بن احمد خفری؛ متن اصلی از خواجه نصیر الدین

طوسی، شارح علی بن محمد قوشچی

تاریخ کتاب: ۱۱۸۳ ق

عربی

آغاز: بسمله. حملله. اما بعد فيقول الفقير الى الله الغني محمد بن احمد الخفري هذه تعليقات اتفقت مني على شرح الهيات التجريد...

انجام: ... فلا يكون الواجب الوجود بذاته الا و ان كان بسبب ما صارا كان واجب الوجود بذاته واجب الوجود بغيره.

۶۵ برگ، ۹ سطر، انداز، سطور ۱۵×۱۰؛ قطع ۲۱×۱۶ س.م، رقعی

خط نستعلیق؛ جلد تیماج یک لا؛ کاغذ فونگی؛ دارای حواشی توضیحی

معرفی نسخه: کتاب حاضر شرحی بر شرح تجرید ملاعلی قوشچی است که خود شرحی بر تجرید الکلام فی تحریر خواجه نصیرالدین طوسی است.

عنوان دیگر: تعلیق بر الهیات شرح تجرید ملاعلی قوشچی

در ضمیمه کتاب حاشیه حاشیه الخفري على شرح التجريد از آقا جمال الدين محمد بن حسين آمده است.

۱. قوشچی، علی بن محمد، - ۸۷۹ ق. شرح تجرید الکلام - نقد و تفسیر. ۲. نصیرالدین طوسی، محمد بن محمد، ۵۹۷ - ۶۷۲ ق. تجرید الکلام فی تحریر العقاید الاسلام - نقد و تفسیر. ۳. کلام شیعه -- متون قلیمی تا قرن ۱۴.

۱. قوشچی، علی بن محمد، - ۸۷۹ ق. شرح التجريد. شرح. ۲. نصیرالدین طوسی، محمد بن محمد، ۵۹۷ - ۶۷۲ ق. تجرید الکلام فی تحریر العقاید الاسلام. شرح.

۲۴- جزایری، نعمت‌الله بن عبدالله، ۱۰۵۰ - ۱۱۱۲ ق

حاشیه فواید الضیائیة فی شرح الکافیة/ حاشیه نویس نعمت‌اله بن عبدالله الجزایری؛ شارح عبدالرحمن بن احمد جامی؛ نویسنده متن عثمان بن عمر ابن حاجب؛ کاتب حسین بن بهاء الدین طباطبائی

تاریخ کتابت: ۱۲۵۵ ق

عربی

آغاز: بسمله. الحمد لله الذي جعل علم النور يهتدى به الى فهم الفرق المبين و ميزانا يفرق به بين الغث و الثمين و الصلوة على من حصه بمظهرية... و بعد فيقول الغريب في البلدان... نعمة الله الموسوي الحسيني الجزائري...

انجام: ... لجمع ليصح جعل ساديا صفة ركباني لان اسم الجمع لا يجب تانيث المسند الي ضميره ولا جمع صفته.

۷۹ برگ، ۲۵ سطر، اندازه سطور ۶×۱۵؛ قطع ۲۱×۱۵/۵ س.م، رقمی

خط نسخ؛ جلد تیماج یک لا؛ کاغذ فرنگی

معرفی نسخه: سید نعمت الله جزایری، از علمای شیعی قرن یازدهم و دوازدهم و سرسلسله خاندان مشهور علمی و دینی سادات جزایری بود. مولانا عبدالرحمن جامی بر کتاب کافیة ابن حاجب شرحی نگاشته و آن را به نام پسرش ضیاءالدین «فوائد ضیائیة» نامیده است. جزایری آن را کتابی مفید یافته و هنگام تدریس این کتاب حواشی خود را بر آن نوشته و سپس در سفرهایی که به بصره، اهواز، اصفهان و شیراز داشته، در این حواشی تجدید نظر کرده و آنرا با تحقیقات و تدقیقات آراسته است. این حاشیه تا آخر مبحث ادامه پیدا کرده و با عنوان «قوله - قوله» نوشته شده است. جزایری آن را حاشیه مدونه علی شرح الجامی نامیده است. آقابزرگ طهرانی نیز از این کتاب با عنوان الحاشیة علی الجامی و شرح الکافیة یاد کرده است.

عنوان دیگر: حاشیه شرح الکافیة

۱. جامی، عبدالرحمن بن احمد، ۸۱۷ - ۸۹۸ ق. فوائد الضیائیة فی حل مشکلات الکافیة - نقد و تفسیر. ۲. ابن حاجب، عثمان بن عمر، ۵۷۰ - ۶۴۶ ق. الکافیة - نقد و تفسیر. ۳. زبان عربی - نحو

۱. جامی، عبدالرحمن بن احمد، ۸۱۷ - ۸۹۸ ق. فوائد الضیائیة فی حل مشکلات الکافیة. شرح ۲. ابن حاجب، عثمان بن عمر، ۵۷۰ - ۶۴۶ ق. الکافیة. شرح. ۳. طباطبائی، حسین بن بهاء الدین، کاتب

۲۵- احسانی، احمد بن زین الدین، ۱۱۶۶ - ۱۲۴۱ ق

حیوة النفس / شیخ احمد احسانی؛ کاتب مهدی

عربی

آغاز: بسملة. حملة. اما بعد فيقول العبد المسكين احمد بن زين العابدين احسانی...

انجام: ... والرضا في كل على قدر وقضائه فانه ولي كل خير و صلى الله على محمد واله الطاهرين ولعنة الله على اعدائهم الى يوم الدين.

۳۵ برگ، ۱۵ سطر، اندازه سطور ۶×۱۲؛ قطع ۱۱/۵×۱۶/۵ س.م، جیبی

خط نسخ؛ جلد نیم‌بند یک‌لا؛ کاغذ فرنگی؛ عناوین و نشانه‌ها به شنگرف

معرفی نسخه: رساله‌ایست در اصول پنجگانه دین، نویسنده می‌گوید گروهی از هم‌کیشان از من خواستند که کتابی در معرفت اصول دین پردازم منم محض برآوردن تمنای ایشان دست به تحریر این رساله در توحید، عدل، نبوت، امامت و معاد زدم و آن را در یک مقدمه و پنج باب و یک خاتمه مدون ساختم. در خاتمه رجعت آن محمد پیش کشیده می‌شود.

در ضمیمه رساله در حج از حاجی سید محمد باقر، رساله در احکام نماز؛ کتاب در صلوة آمده است.

۱. اصول دین. ۲. کلام شیعه امامیه.

مهدی، کاتب.

۲۶- علامه حلی، حسن بن یوسف، ۶۴۸-۷۲۶ق

خلاصة الاقوال فی معرفة الرجال / ابی منصور الحسن بن یوسف بن المطهر الاسدی علامه حلی

عربی

آغاز موجود: علی روایت ابرهیم بن عیسی ...

انجام موجود: سعد عن احمد بن محمد بن.

۱۴۰ برگ، ۱۷ سطر، اندازه سطور، ۵×۱۱؛ قطع ۹×۱۶ س.م، جیبی

خط نسخ؛ جلد مقوایی با روکش کاغذ طرح دار با عطف نیم‌بند؛ کاغذ اصفهانی؛ عناوین و نشانه‌ها به شنگرف

معرفی نسخه: کتاب خلاصة الاقوال به دو قسمت تقسیم شده است: قسمت اول: شامل کسانی است که به آنها اعتماد می‌شود و روایت آنها مقبول است. قسمت دوم: کسانی که در مورد روایت آنها توقف می‌شود و به جهت عدم اعتماد، قول آنها مقبول نیست. اسماء روایت نیز بر اساس حروف الفباء تنظیم شده و برای هر نام یک باب در نظر گرفته شده و تمام روایاتی که همانم هستند یکجا آمده‌اند تا اشتراک اسمی هم تمیز داده شود. رجال علامه حلی مرجعی بسیار معتبر برای شناختن روایت شیعه است و وثاقت و ضعف راویان را خیلی واضح و بدون ابهام بیان کرده است. علامه، کتاب خویش را به ابواب گوناگون تقسیم نموده و در هر باب یک نام را ذکر کرده و به دنبال آن

اشتراکات آن را روشن نموده. علامه در بسیاری موارد نظر دیگر علمای رجال را نیز نقل کرده؛ اما در پایان نظر خودش را در تأیید یا رد نظر آنان آورده است. ارزش و اعتبار کتاب: مؤلف کتاب علامه حلی است که پیش از ۱۰۰ تألیف در رشته های گوناگون نگاشته و از حیث علم و تقوا زیانزد همگن است. علامه بسیاری از مطالب خود را از کتب نقل کرده که آن کتب به دست ما نرسیده و تنها راه اطلاع از مضمون آنها مراجعه به کتب نظیر خلاصة الأقوال است.

عنوان دیگر: الرجال

۱. حدیث - علم الرجال. ۲. محدثان - سرگذشتنامه.

۲۷- جرجانی، اسماعیل بن حسن، ۴۳۴-۵۳۱ ق

ذخیره خوارزمشاهی (فارسی) / اسماعیل جرجانی

اهداء به: سلطان قطب الدین ابوالفتح محمد پسر خوارزمشاه، ارسلان نکین

تاریخ کتابت: ۹۵۸ ق

آغاز: بسملة. حمد له. اما بعد چون تقدیر ایزد چنین بود که جمع کننده این کتاب بنده دعا گوی...

انجام موجود: خورند و اگر شراب

۸۰۴ برگ، ۱۹ سطر، اندازه سطور ۱۸×۱۱؛ قطع ۲۵×۱۸ س.م. وزیر

خط نسخ؛ جلد مقوایی با روکش تِیماج؛ کاغذ اصفهانی؛ عناوین و نشانه ها به شنگرف

کتابی است حجیم و مبسوط که به لحاظ جامعیت و شمول بر جمیع اجزا و مباحث مختلف علم پزشکی از همان زمان تألیف همواره مطمح نظر متطببین و طلاب این شعبه از علوم بوده و در نزد آنان از امهات و ارکان بسایط پزشکی و در ردیف قانون ابن سینا و حاوی رازی و سته عشر جالینوس به شمار می رفته است؛ در ده «کتاب» و هر کتاب مشتمل بر چندین «گفتار» و «باب» و «جزو» و «فصل». نسخه حاضر مشتمل بر سه کتاب: کتاب ۱. بیان حد علم و طب و منفعت او و شناختن مآذت ها و خلط های چهارگانه و مزاج ها و تشریح اندام ها و یاد کردن قوت هر اندامی در شش «گفتار»؛ ۱. حد طب و منفعت آن (در سه باب)، ۲. معرفت مزاج (در هشت باب)، ۳. خلط های چهارگانه (در شش باب)، ۴. تشریح اندام های یکسان و مرکب (در پنج جزو)، ۵. اندام های مرکب (در هفده باب)، ۶. قوت ها (در پنج باب)؛ کتاب ۲. بیان حال های تن مردم از تندرستی به هر وقت و حال بیماری ها از هر جنس و یاد کردن انواع و اعراض بیماری ها و چه چیزی و چگونگی

و شناختن اسباب آن و شناختن بادها و خلط ها و مزاج های نه گانه و بیان کردن احوال نبض و تفسره و تشریح آنچه از تن مردم آید چون عرق و یادکردن قوت ها و شناختن بول و غایط، در نه «گفتار» (۱) شناختن تندرستی مطلق و اجناس و انواع بیماری ها (در دوازده باب)، (۲) شناختن اعراض (در دوازده باب)، (۳) شناختن نبض (در بیست و دو باب)، (۴) اندر شناختن حال های تن مردم از دم زدن (در پنج باب)، (۵) شناختن تفسره (در بیست و نه باب)، (۶) شناختن حال های تن از اجابت (در یازده باب)، (۷) شناختن حال های تن از عرق (در پنج باب)، (۸) شناختن حال های تن مردم از حال رطوبت ها (در شش باب)، (۹) شناختن سبب ها و حال های تن مردم (در سه جزو)؛ کتاب ۳. بیان تدبیر نگاه داشتن تندرستی و تدبیر هوا و مسکن و شناختن احوال کسوت ها و عطرها و اسفرغم ها و به کار داشتن روغن ها و تدبیر فی کردن و دارو و مهمل خوردن و تدبیر فصد و حجامت و دیوجه و حقنه و شیاف و تدبیر اعراض نفسانی چون شادی و اندوه و اندیش ها از هر جنس و همچنین تدبیر کردن حال ها که اندر تن پدید آید و تدبیر پیران و طفلان در همه انواع و تدبیر کردن مسافران. این کتاب دو «بخش» است و هر بخش هفت «گفتار» : الف - بخش اول : (۱) شناختن نیک و بد هوا و حال مسکن ها، (۲) شناختن نیک و بد آنها و تدبیر نگاه داشتن آن، (۳) نگاه داشتن نیک و بد غذا و تدبیر آن، (۴) شناختن نیک و بد شراب ها، (۵) تدبیر خواب و بیداری، (۶) تدبیر حرکت و سکون، (۷) تدبیر کسوت و عطرها و اسفرغم ها و به کار داشتن روغن ها، ب - بخش دوم : (۱) تدبیر پرداختن تن از فضله طعام و از خلط فزونی، (۲) تدبیر مزاج های بد، (۳) تدبیر اعراض نفسانی چون : شادی و اندوه و اندیشه و مانند آن، (۴) تدارك حال ها که بر تن مردم پدید آید و آمدن آن نشان بیماری باشد که خواهد بود، (۵) پروردن اطفال، (۶) تدبیر پیران، (۷) تدبیر مسافران (غلامعلی عرفانیان با تصرفاتی)

۱. پزشکی اسلامی - متون قدیمی تا قرن ۱۴. ۲. نشر فارسی - قرن ۶ق.

۲۸- طوسی، محمد بن حسن، ۳۸۵ - ۴۶۰ق

رجال الطوسی / ابی جعفر محمد بن الحسن الطوسی

عربی

آغاز: بسمله و به نستعین، الحمد لله حق حمده و الصلوه علی خیر خلقه محمد و آله الطاهرين من عترته...

انجام موجود: حمید بن زیاد بن ابراهیم بن محمد بن سعید الثقفی

۱۰۰ برگ، ۲۲ سطر، اندازه سطور، ۹×۱۲؛ قطع ۲۵×۱۳/۵ س.م، رقمی

خط نسخ؛ جلد مقوایی با روکش تیناج؛ کاغذ سمرقندی؛ عناوین و نشانه ها به شنگرف

معرفی نسخه: این کتاب که در رجال نوشته شده است کتابی است که بر حسب ترتیب الفبائی حرف اول نام رجال آمده و در آن از رجالی بحث می‌کند که راویان احادیث حضرت قائم آخرالزمانند البته باید توضیح داد که در تنظیم این کتاب ابتدا راویان احادیث پیغمبر از همزه تا یا می‌آیند و سپس از راویان اخبار از امیرالمومنین علی علیه السلام شروع می‌کند و به ترتیب پیش می‌رود تا به امام قائم آخرالزمان می‌رسد. کتاب حاضر، تنها قصد جمع آوری و شمارش اصحاب معصومین علیهم السلام را دارد. از خصوصیات این کتاب این است که مؤلف، روات را بر اساس زمان طبقه بندی کرده است؛ مثلاً روایاتی را که از اصحاب رسول الله صلی الله علیه و آله بوده اند، اول ذکر کرده؛ بعد کسانی را که از اصحاب امام امیرالمومنین علی علیه السلام بوده اند؛ تا اصحاب امام عصر عجل الله تعالی فرجه الشریف به ترتیب نقل کرده است. خصوصیت دوم کتاب این است که ذکر روات به ترتیب حروف الفبا است. خصوصیت دیگر این کتاب آن است که کمتر توجهی به مذهب یا جرح و تعدیل افراد شده و در اکثر موارد تنها نام افراد ذکر شده و هیچ توضیح اضافی برای آنها نیامده است. رجال شیخ طوسی کتابی است که از جهات مختلف دارای اعتبار ویژه‌ای است از جمله آنکه: ۱- این کتاب از اصول پنج گانه اولیه رجال است و تمام کسانی که پیرامون رجال مطلب نوشته‌اند ناگزیر از رجوع به این اصول می‌باشند. ۲- نویسنده کتاب حاضر، شیخ طوسی است که وسعت اطلاعات او و تخصص بالای وی در رشته‌های مختلف علوم بر کسی پوشیده نیست. او کسی است که در بیشتر رشته‌های علوم اسلامی کتاب نوشته و کتابهای او مرجعی کاملاً مطمئن برای محققین در طول هزار سال بوده و هست. شیخ طوسی مؤلف دو کتاب از کتب اربعه شیعیه است. ۳- تاریخ تألیف این کتاب با توجه به ارجاعات شیخ به فهرست در این کتاب، در اواخر عمر شیخ بوده و این ویژگی مهمی برای يك اثر است که در اوج دوران علمی يك مؤلف نوشته شده باشد. ۴- شیخ مطالب این کتاب را از منابع متعدد و اصول فراوانی که در اختیار داشته جمع آوری نموده و پس از او منابع مذکور از بین رفته و تنها راه دستیابی ما به مطالبشان همین اصول رجال است.

در ضمیمه کتاب خلاصه الاقوال فی معرفه الرجال/ حسن بن یوسف علامه حلی آمده است.

۱. محدثان شیعه. ۲. حدیث - علم الرجال.

۲۹- کرمانی، احمد بن علی

رساله در رد شیخیه / احمد بن علی کرمانی

عربی

آغاز: بسمله. الحمد لله الذی اتم نعمته و ابلغ حجه و اوضح ...

انجام: والصلوة والسلام علی خاتم النبیین و اله الطاهرین.

۱۶۱ برگ، ۱۲ سطر، اندازه سطور ۷×۵؛ قطع ۱۷×۱۰/۵ س.م، جیبی

خط نسخ؛ جلد مقوایی با روکش تیماج؛ کاغذ فرنگی؛ دارای حواشی تصحیحی

معرفی نسخه: رساله ای است از احمد بن علی کرمانی در رد عقاید شیخیه.

شیخیه - دفاعیه ها و ردیه ها.

۳۰- طباطبائی، علی بن محمد علی، ۱۱۶۱ - ۱۲۳۱ ق

ریاض المسائل فی تحقیق الاحکام بالدلائل / علی بن محمد علی طباطبائی؛ نویسنده متن محقق

حلی

تاریخ کتابت ۱۲۴۷ ق

عربی

آغاز: بسمله. حمله. کتاب النکاح و هو ... الوطی علی الأشهر ...

انجام: من حیث النہی عن التقاطها فلا اذن لها فی التصرف فیها اصلاً فتأمل جيداً.

۲۰۴ برگ، ۲۵ سطر، اندازه سطور ۸/۵×۱۵/۵؛ قطع ۲۱/۵×۱۴/۵ س.م، رقعی

خط نستعلیق؛ جلد مقوایی با روکش تیماج؛ کاغذ فرنگی؛ عناوین و نشانه ها به شنگرف

معرفی نسخه: کتاب شرح مزجی استدلالی بر مختصر النافع محقق حلی است. از آنجا که شارح

دو شرح بر مختصر النافع نگاشته، اولی که مبسوط تر و نام آن ریاض المسائل فی تحقیق الاحکام

بالدلائل» بوده را شرح کبیر و دومی که مختصر تر بوده، را شرح صغیر گفته اند. نسخه حاضر، شرح

کبیر ریاض مشتمل بر کتاب النکاح، الطلاق، الخلع و المبارات، الظهارة، الایلاء، اللعان، العتق،

التدبیر، المکاتبه، الاقرار، الايمان، النور، العهود، الصيد، الذبايح، المطاعم، المشارب، الغصب، الشفحه، احیاء الموات، اللقطه و الموارث است.

عنوان دیگر: شرح مختصر النافع. شرح الکبیر. ریاض المسائل و حیاض الدلائل. ریاض المسائل فی الاحکام بالدلائل. ریاض المسائل فی بیان الاحکام بالدلائل

۱. محقق حلی، جعفرین حسن، ۶۰۲ - ۶۷۶ ق. المختصر النافع - نقد و تفسیر ۲. . فقه جعفری - قرن ۱۳ ق.

محقق حلی، جعفرین حسن، ۶۰۲ - ۶۷۶ ق. المختصر النافع. شرح.

۳۱- مجلسی، محمد باقر بن محمد تقی، ۱۰۳۷ - ۱۱۱۱ ق

زادالمعاد/ محمد باقر بن محمد تقی مجلسی

فارسی - عربی

آغاز موجود: بحلمک فلک الحمد علی حلمک بعد علمک...

انجام: ... از برادران ایمانی آن است که هرکه از این رساله منتفع گردد در حال حیات یا بعد از وفات این شکسته را بدعای رحمت و مغفرت این مستحق دعا را یاد کنند.

۱۹۴ برگ، ۱۸ سطر، اندازه سطور ۲۰/۵ × ۱۱؛ قطع ۲۷/۵ × ۱۷/۵ م، وزیری

خط نسخ؛ جلد مقوایی با روکش تیماج؛ کاغذ فرنگی؛ تمام صفحات دارای جدول کشی به سرخی و لاجورد؛ عناوین و نشانه ها به شنگرف

معرفی نسخه: زادالمعاد کتابی مشتمل بر ادعیه و مختصری از اعمال مستحب ماهها و... مشتمل بر چهارده باب و یک مقدمه و خاتمه است. عمده مطالب را همانگونه که مؤلف در مقدمه ذکر نموده. باب ۱: در بیان فضایل و اعمال ماه رجب. باب ۲: در بیان فضایل و اعمال ماه شعبان. باب ۳: در بیان مجملی از فضایل و اعمال ماه رمضان. باب ۴: در اعمال لیالی و ایام متبرکه ماه شوال و ذی القعدة. باب ۵: در بیان فضایل و اعمال ماه ذی الحجه. باب ۶: در بیان اعمال ماه محرم. باب ۷: در اعمال ماه صفر. باب ۸: در فضایل ایام و اعمال ماه ربیع الاول. باب ۱۰: در اعمال هر ماه. باب ۱۱: در بیان زیارات حضرت رسول خدا و ائمه اطهار. باب ۱۲: در بیان نمازهای واجب است که مخصوص روز و ماهی نیست و نمازهای سنت که اختصاص به وقتی ندارد و اعمالی که تغییر

ماههای عربی تعلق دارند . باب ۱۳: در بیان احکام اموات . باب ۱۴: در احکام زکوة و خمس و اعتکاف

۱. دعاها. ۲. زیارتنامه‌ها. ۳. اعمال السنه . ۴. اعمال الشهور

۳۲- حسینی، احمد بن محمد، ۱۱۷۵ - ۱۲۳۸ ق

سرورالمومنین فی مناقب امیرالمومنین (ع) / احمد بن محمد الحسینی؛ کاتب محمد حسن بن محمد تقی

تاریخ کتابت: ۱۲۵۸ ق

عربی

آغاز: بسمله. حملله. این جزو است است از کتاب سرور المومنین فی مناقب امیرالمومنین (ع) تالیف بنده حقیر احمد بن محمد حسینی...

انجام: و کسی مخالفت نماید لعنت خدا و ملائکه و تمام مردم بر او باد و هیچ عملی از او قبول نگردد.

۱۴۷ برگ، ۲۴ سطر، انداز سطور ۱۸×۱۰؛ قطع ۲۷/۵×۱۸ س.م، وزیری

خط نسخ؛ جلد مقوایی با روکش تيجاج ضریبی با نقش تریج و دوسرترنج؛ کاغذ فرنگی؛ عناوین و نشانه‌ها به شنگرف

معرفی کتاب: اثری است در بیان احوال حضرت علی (ع) ر مناقب و فضائل ایشان که در ده جلد تالیف شده است. نسخه حاضر جلد سوم این اثر است.

۱. شیعه امامیه، شیعیان - سرگذشتنامه.

محمد حسن بن محمد تقی، کاتب

۳۳- تجلی شیرازی، علیرضا بن حسین، قرن ۱۱ ق

سفینه نجات/علی رضا بن کمال الدین حسین شیرازی معروف به تجلی

فارسی

تاریخ کتابت: ۱۲۵۸ ق

آغاز موجود: داله بر امامت علی بن ابی طالب اصرار می ورزیدند...

انجام: و غیر آنها چرا مستبعد باشد.

۱۴۲ برگ، ۱۹ سطر، اندازه سطور ۸/۵×۲۲/۵؛ قطع ۱۴/۵×۲۲/۵ س.م، رقمی

خط نسخ؛ جلد مقوایی با روکش تیماج ضریبی با نقش ترنج و دوسرترنج؛ کاغذ فرنگی؛ عناوین و نشانه ها به شنگرف

معرفی نسخه: نویسنده می گوید: در عنوان جوانی گذارم به هندوستان افتاد و با بزرگان فرقه سنت و جماعت محشور شدم و بر آن شدم که کتابی بر صحت عقیده فرقه اثنی عشریه بنویسم ولی چون اولاً دسترسی به کتب متعدد متعذر بود و ثانیاً پریشانی خاطر سربار این عدم دسترسی به کتب متعدد می شد. لذا باین مختصر که در آن کمال انصاف مرعی شده در سه مقام و یک خاتمه قناعت رفت. مولف با استفاده از آیات و احادیث و اقوال بزرگان در صحت قول امامیه، کتاب خود را پایان می بخشد. مقام و یک خاتمه می باشد بدین ترتیب: مقام اول: در معرفه الله، دارای دو اساس. مقام دوم: در نبوت، مشتمل بر فائحه و چهار رکن. مقام سوم: در امامت، مشتمل بر دوازده فصل. خاتمه: در معاد.

۱. حکمت. ۲. کلام. ۳. اصول دین. ۴. خلدشناسی

۳۴- تقی تازانی، مسعود بن عمر، ۷۲۲- ۷۹۲ق

شرح المقاصد/ مسعود بن عمر بن عبدالله الشهير بسعد الدين التقي تازانی؛ کاتب محمد ترمذی تاریخ کتابت: ۸۲۷ق

عربی

آغاز: بسمله. نحمدک یا من بیده ملکوت کل شیء... و بعد فقد کنت فی ابان الامر و عنوان العمر...

انجام نسخه: لا یدرک الهرم حتی یقوم علیکم ساعتکم و انها الکلام فی القیامه الکبری ای من حسن الكل و سوفهم الی المحشر علی ان الحدیث لیس علی عمومہ لبقاء الخضر بل و الیاس ایضاً علی ما ذهب الیه العظماء من العلماء؛ ان اربعة من الانبیاء فی زمره الاحیاء الخضر و الیاس فی الارض، و عیسی و ادریس فی السماء علیهم السلام.

۳۱۰ برگ، ۲۹ سطر، اندازه سطور ۱۰×۲۰؛ قطع ۱۶×۲۶/۵ س.م، وزیر

خط نسخ؛ جلد مقوایی با روکش تیماج ضربی با نقش ترنج و دو سر ترنج و لچکی؛ کاغذ دولت آبادی؛ عناوین و نشانه ها به سنگرف

معرفی نسخه: مقاصد کتابی است در علم که تفتازانی آنرا به سال ۷۸۴ به انجام رسانده است. پس از آن خود شرحی جامع بر آن نگاشته که شامل شش "مقصد" و هر مقصد مشتمل بر چند "فصل" و مبحث می باشد. مقصد اول در مقدمات، مقصد دوم در امور عامه، مقصد سوم در اعراض، مقصد چهارم در جواهر، مقصد پنجم در الهیات و مقصد ششم در سببیات است.

۱. کلام اهل سنت. ۲. تفتازانی، مسعود بن عمر، ۷۲۲ - ۷۹۲؟ المقاصد - نقد و تفسیر.

۱. تفتازانی، مسعود بن عمر، ۷۲۲ - ۷۹۲؟ المقاصد. شرح. ۲. ترمذی، محمد، کاتب.

۳۵- موسوی عاملی، محمد بن علی، ۹۴۶-۱۰۰۹ق

شرح شواهد شرح الفیه/ محمد بن علی موسوی؛ نویسنده متن محمد بن محمد ابن ناظم؛ کاتب احمد بن محمد

تاریخ کتابت: ۱۱۸۹ ق در یزد

عربی

آغاز موجود: الارباع و الاقطار شهره الشمس فی ...

انجام: و هذا آخر ما عمدت الی شرحه من شواهد ابیات شرح الخلاصه و المامول ممن نظرفیه... گونه جیانا ضعیفا غیر ممارس للحروب بالکنایه لست بلیلی و لکنی.

۲۴۶ برگ، ۱۹ سطر، اندازه سطور ۱۰/۵ × ۲۰/۵؛ قطع ۱۵/۵ × ۲۰/۵ س.م، رقعی

خط نسخ؛ جلد مقوایی با روکش تیماج؛ کاغذ اصفهانی؛ عناوین و نشانه ها به سنگرف؛ نسخه در حاشیه تصحیح شده است.

معرفی نسخه: الالفیه کتابی است معروف در نحوه نظم عربی از جمال الدین محمد بن عبد الله بن مالک جبانی طائی اندلسی است، شرحهای متعددی بر آن نوشته شده، از معروفترین آنها شرحی است که فرزند سراینده بدر الدین محمد بن محمد بر آن نوشته و بدین جهت به (شرح ابن الناظم) معروف شده است. کتاب حاضر شرحی است بر شواهد شعری که در شرح ابن الناظم آمده همراه با ذکر نام سراینده هر شعر و توضیح و تفسیر واژه های سخت و مشکلی که در آن آمده، مؤلف آن سید محمد بن علی بن محی الدین موسوی عاملی از علمای قرن یازدهم قمری و از

شاگردان بدر الدین بن احمد حسینی و سید حسین بن محمد بن علی عاملی فرزند صاحب مدارک بوده، محدث معروف شیخ حر عاملی که هم عصر مؤلف بوده، از او در امل الأمل یاد نموده و با عباراتی چون دانشمندی فاضل، ادیبی ماهر و شاعری محقق مورد ستایش قرار می دهد. وی همچنین از این کتاب یاد کرده و آن را می ستاید. مؤلف در دیباچه می یلن می دارد که چون کتاب (فراند القلاند) ابو محمد بن احمد عینی دارای اشتباهات زیادی است بر آن شدم که خود شرحی بر ایات شواهد شرح ابن الناظم بنویسم و عبارات مشکل آن را توضیح دهم، وی این کتاب را به اشاره استاد خود بدر الدین عاملی مذکور ساخته است.

عنوان دیگر: الشواهد علی شرح الفیه ابن مالک

۱. ابن الناظم، محمد بن محمد، - ۹۶۸۶ق. شرح الفیه - نقد و تفسیر. ۲. ابن مالک، محمد بن محمد، - ۹۶۸۶ق. الالفیه - نقد و تفسیر. ۳. زبان عربی - شواهد شعری. ۴. ادبیات عربی - متون قدیمی تا قرن ۱۴. ۵. زبان عربی - صرف و نحو - شعر
۱. ابن الناظم، محمد بن محمد، - ۹۶۸۶ق. شرح الفیه. شرح. ۲. ابن مالک، محمد بن محمد، - ۹۶۸۶ق. الالفیه. شرح. ۳. احمد بن محمد، کاتب

۳۶- عبدالرزاق کاشی، عبدالرزاق بن جلال الدین، - ۷۳۶ق

شرح منازل السانرین/ عبدالرزاق بن جلال الدین کاشانی؛ نویسنده متن عبدالله بن محمد انصاری؛ کاتب ابوالحسن بن ابوالحسن الطیب
تاریخ کتابت: ۱۰۰۴ق
عربی

آغاز: بسم الله. الحمد لله الذي خص العارفين بمعرفته ما لا يعرفه الا هو سلب عقولهم بنور وجهه...
انجام: فانه كتاب فاق كل ما صنف في هذا الطريق والله ولي التوفيق.
۱۵۴ برگ، ۲۵ سطر، اندازه سطور ۹×۱۸/۵؛ قطع ۲۴×۱۴/۵ س. م. رقی
خط نسخ؛ جلد مقوایی با روکش کاغذ با عطف و گوشه نیماج؛ کاغذ سمرقندی؛ عناوین و نشانه ها به شنگرف، نسخه در حاشیه تصحیح شده؛ مصدر به فهرست ابواب.
معرفی نسخه: شرح مزجی مختصری است بر کتاب منازل السانرین خواجه عبدالله انصاری، در مباحث تصوف و عرفان مشتمل بر مقدمه و صد باب.

۱. انصاری، عبدالله بن محمد، ۳۹۶ - ۴۸۱ ق. منازل السایرین - نقد و تفسیر. ۲. عرفان - متون قدیمی تا قرن ۳۰۱۴. تصوف

۱. انصاری، عبدالله بن محمد، ۳۹۶ - ۴۸۱ ق. منازل السایرین. شرح. ۲. طیب، ابوالحسن بن ابوالحسن، کاتب

۳۷- جوهری، اسماعیل بن حماد، - ۳۹۳ ق

صباح اللغة/ اسماعیل بن حماد جوهری؛ کاتب حیدر ابن سید حسین الموسوی البقرونی تاریخ کتابت: ۱۲۰۳ ق

عربی

آغاز: بسمله. الحمد لله شکرا علی نواله والصلوة علی محمد و آله اما بعد فانی قد اودعت هذا الكتب ماصح عندي من هذه اللغة التي شرفها الله منزلتها و جعل علم الدين و الدنيا منوطا بمعرفتها...

انجام: ... قال ذو الرمة الا يا سلمی یا دارمی علی البلی ولا راک منها لا بحر عایک الفطر.

۲۸۳ برگ، ۳۱ سطر، اندازه سطور ۲۳/۵ × ۱۵/۵؛ قطع ۲۰ × ۳۰ س. م.، رحلی

خط نسخ؛ جلد مقوایی با روکش تیماج؛ کاغذ فرنگی؛ عناوین و نشانه ها به شنگرف

معرفی نسخه: این کتاب فرهنگ لغات عربی است که کلمات صحیح عرب بر اساس حروف آخر به ترتیب تهجی در ۲۸ باب در آن گرد آمده است. در بین اهل لغت به تاج اللغة معروف است.

۱. زبان عربی - واژه نامه ها.

موسوی بقرونی، حیدر ابن سید حسین، کاتب.

۳۸- علی بن الحسین (ع)، امام چهارم، ۳۸ - ۹۴ ق

صحيفة السجادية/ علی بن الحسین امام سجاد علیهم السلام؛ کاتب علی یار الشیستر

تاریخ کتابت: ۱۰۸۱ ق

عربی

آغاز: حدثنا السيد الأجل نجم الدين بهاء الشرف ابوالحسن محمد بن الحسن بن احمد بن علي بن محمد بن عمر ابن يحيى العلوى الحسينى رحمه الله قال اخبرنا الشيخ السعيد ابو عبدالله محمد بن احمد بن شهریار الخازن لخزانة مولانا ...

انجام: و تتم احسانك فيما بقى من عمرى كما احسنت فيما مضى منه يا ارحم الراحمين.
خط نسخ؛ جلد مقوایى با روکش تیماج ضربی با نقش ترنج و دوسر ترنج؛ کاغذ سمرقندى؛ سرلوح مذهب و مرصع؛ تمام صفحات دارای جدول کشى به زر و سرخى و تحرير مشکى؛ عناوين و نشانه ها به شنگرف

۱۷۰ برگ، ۱۲ سطر؛ اندازه سطور ۱۲ × ۹ س.م، قطع ۱۹/۵ × ۱۱/۵ س.م، جیبی

معرفى نسخه: صحیفه‌ی سجاده را امام زین العابدین (ع)، مشتمل بر دعاوه فى التحمید لله عزوجل، دعاوه فى الصلوة على حمله العرش، دعاوه فى الصلوة على محمد و آله، دعاوه فى الصلوة على مصلقى الرسل، دعاوه لنفسه و خاصه، دعاوه عند الصباح و المساء، دعاوه فى المهمات، دعاوه فى الاستعاذه، دعاوه فى الاشتیاق، دعاوه فى اللجوء الى الله، دعاوه بخواتم الخير، دعاوه فى الاعتراف و طلب التوبه، دعاوه فى طب الحوائج، دعاوه فى الظلمات، دعاوه عند المرض، دعاوه فى الاستغاله، دعاوه على الشیطان، دعاوه فى المحذورات، دعاوه فى الاستفساء، دعاوه فى مكارم الاخلاق، دعاوه فى الاستكفاء اذا حزنه امر، دعاوه عند الشده، دعاوه بالعافیه، دعاوه لابیوه، دعاوه لولده، دعاوه لاهل الثغور، دعاوه فى التفرع، دعاوه اذا قتر علیه الرزق، دعاوه فى المعونه على قضاء الدین، دعاوه بالتوبه، دعاوه فى صلوه اللیل، دعاوه فى الاستخاره، دعاوه فى طلب الستر، دعاوه فى الرضاء بالقضاء، دعاوه عند السماع الرعد، دعاوه فى الشكر، دعاوه فى الاعتذار، دعاوه فى طلب العفو، دعاوه عند ذكر الموت، دعاوه فى طلب الستر، دعاوه عند ختم القرآن، دعاوه اذا نظر الى الهلال، دعاوه لدخول شهر رمضان، دعاوه لوداع شهر رمضان، دعاوه للعیدین و الجمعة، دعاوه فى کید الأعداء، دعاوه فى الرهبه، دعاوه للضروره، دعاوه عند البقظه، دعاوه فى يوم عرفه، دعاوه فى يوم الاضحى و الجمعة،

در ملحقات نسخه نیز چندین دعاء آمده است.

۱. دعاها.

شبهتري، على يار، كاتب

۳۹- شهید اول، محمد بن مکی، ۷۳۴ - ۷۸۶ ق

ارشادالاذهان الی احکام الایمان . شرح

غایة المراد فی شرح نکت الارشاد/ شارح محمد بن مکی شهید اول؛ نویسنده متن حسن بن یوسف علامه حلی

عربی

آغاز: بسم الله. الحمد لله على سوايح الاتعام و ترادف الاقسام كما اشكره على جميل الاكرام و الهداية الى الاسلام... اما بعد فان كتاب ارشاد الاذهان الى احكام الایمان من مصنفات مولانا... ابی منصور الحسن المطهر الحلی... الموسوم بغایة المراد فی شرح نکت الارشاد...

انجام موجود: قبل العقد و بجهلها عندنا و بقول الصوم.

۱۴۸ برگ، ۱۹ سطر، اندازه سطور ۱۷×۱۱؛ قطع ۲۵×۱۹ س.م، وزیری

خط نسخ؛ جلد تیماج یک لا؛ کاغذ سمرقندی؛ عناوین و نشانه ها به شنگرف

معرفی نسخه: شرحی استدلالی است با عناوین « قوله - اقول » بر کتاب ارشاد الاذهان علامه حلی و مشتمل بر اقوال و کلمات فقهاء و رد و ایرادات و جواب آنها، غایة المراد جاهای مشکل و مسائل اختلافی سراسر ارشاد الاذهان را توضیح و شرح داده است. شارح در مقدمه آن آورده است: که ارشاد الاذهان حضرت علامه حلی مشتمل بر نکات فقهیه و مرجان و مروارید های گرانبها است، جز اینکه رموزی دارد که در زیر آنها گنجینه ها می باشد و ترکیباتی که محتاج به اصلاح است، جمعی از طلاب خواستار شده که برای ایشان گنجینه ها را استخراج و مشکلات را حل و معضلات را کشف نمایم بدین سبب شروع باین شرح نموده و نام آن را « غایة المراد فی شرح نکت الارشاد » گذاردم.

عنوان دیگر: شرح ارشاد

۱. علامه حلی، حسن بن یوسف، ۶۴۸ - ۷۲۶ ق. ارشاد الاذهان الی احکام الایمان - نقد و تفسیر. ۲.

فقه جعفری - متون قلبی تا قرن ۱۴.

۱. علامه حلی، حسن بن یوسف، ۶۴۸ - ۷۲۶ ق. ارشادالاذهان الی احکام الایمان. شرح.

۴۰- علامه حلی، حسن بن یوسف، ۶۴۸ - ۷۲۶ ق.

قواعد الاحکام فی مسائل حلال و الحرام / ابومنصور حسن بن یوسف بن علی بن مطهر اسدی
تاریخ کتابت: ۹۸۰ ق

عربی

آغاز: بسمله. الحمد لله علی سوانح النعماء و ترادف الالاء المنفضل بارسال الانبیاء لارشاد
الدعاء...

انجام موجود: اذکرنی فی خلواتک.

۴۸۰ برگ، ۱۹ سطر، اندازه سطور ۱۱/۱۶/۵؛ قطع ۲۳×۱۷ س.م، رقمی

خط نسخ؛ جلد مقوایی با روکش تیماج؛ کاغذ سمرقندی؛ عناوین و نشانه ها به شنگرف
معرفی نسخه: ابومنصور حسن بن یوسف بن علی بن مطهر اسدی، معروف به علامه حلی از
بزرگترین دانشمندان شیعه است. این کتاب از کتب مشهور و معروف فقهی نزد امامیه است که
شروح و حواشی زیادی بر آن نوشته شده و حاوی ۶۶۰ مسئله فقهی می باشد. این اثر با شمل بحث
طهاره، صلوٰه، زکوٰه، خمس، صوم، اعتکاف، حج، جهاد، متاجر: (دیون + حجر + مفلس + ضامن +
حواله + کفاله + صلح)، امانات: (عاریه + لقطه)، غضب، احیاء موات، اجاره، مزارعه، مساقاه،
شرکه، وکاله، وقوف، سکنی، صدقه، همه، وصایا. جلد دوم شامل: نکاح، فراق (طلاق، خلع،
ظهار، ایلاء، لعان)، عتق و توابع آن، ایمان و توابع آن، صید و ذبایح، فرائض، قضا، حدود، جنایات
(قصاص و دیات) است.

۱. فقه جعفری - قرن ۸ ق.

۴۱- فاضل مقداد، مقداد بن عبدالله، -۸۲۶ ق

کنز العرفان فی فقه القرآن/مقداد بن عبدالله السیوری حلی مشهور به فاضل مقداد ملقب به
جمال الدین؛ کاتب ابن محمود بن نورالله

تاریخ کتابت: ۹۷۷ ق

عربی

آغاز: بسمله. الحمد لله الذي انزل على عبده الكتاب لكل شئنا و جعله لتصديق نبوته و تانيد
رسالته برهانا...

انجام: ...کما قال ولی الله امیر المومنین علیه السلم فرض الله الشهادات استطهارا علی المجاحداث وقال ع اذا کان ...سبحان ربک رب العزة عما یصفون و سلام علی المرسلین و الحمد لله رب العالمین

۲۷۵ برگ، ۱۹ سطر، اندازه سطور ۱۱×۶/۵؛ قطع ۱۸/۵×۱۲ س.م، جیبی

خط نسخ؛ جلد مقوایی با روکش تیماج؛ کاغذ اصفهانی؛ عناوین و نشانه ها به شنگرف معرفی نسخه: فاضل مقداد از علما، فقها و متکلمین بزرگ شیعه امامیه در قرن نهم هجری اهل سیور از روستاهای حله و از شاگردان برجسته شهید اول است. کنزُ العرفان فی فقه القرآن کتابی است عربی در زمینه آیات الاحکام و بررسی آیات فقهی قرآن کریم نوشته. این کتاب که در زمره تفاسیر موضوعی است بر اساس کتب فقهی نوشته شده و مؤلف، تنها آیات فقهی را بررسی کرده است. مؤلف در بیان اقوال علما و نقل احادیث و شان نزول آیات، بهره‌های فراوانی از تفسیر مجمع البیان برده و از آن اقتباس نموده است. فاضل سیوری می نویسد: در میان علما مشهور است که تعداد آیات احکام حدود پانصد آیه است؛ ولی من در کتاب کنز العرفان تمام آیات را آورده و تکراری ها را حذف کرده‌ام و تعداد آنها به پانصد آیه نمی رسد. وی تصریح می کند: کسی گمان نبرد که ما آیه‌ای را ترک کرده‌ایم؛ بلکه هدف آن بوده که آیات الاحکام بررسی شود نه اینکه تعداد آنها زیاد شود. روش این کتاب در پرداختن به آیات الاحکام بر خلاف ابن عربی و جصاص که ترتیب سوره‌ها و آیات قرآن بحث کرده‌اند بر اساس بابهای فقهی است و ضمن بیان احکام شرعی بر طبق آیات قرآن و نقل نظرات مذاهب دیگر و رد آنها هم می‌پردازد.

۱. تفاسیر فقهی. ۲. تفاسیر شیعه- قرن ۹ ق. ۳. فقه جعفری - قرن ۹ ق

ابن محمود بن نورالله، کاتب

۴۲- کرمانی، حسین بن علی حسین، قرن ۱۳ ق

لیال عشر فی الحزن علی شفیع یوم الحشر/ حسین بن علی حسین بن عبد الملک کرمانی

تاریخ کتابت: ۱۲۴۸ ق

فارسی

آغاز: بسمله. الحمد لله الذى نور جميع العالم بالحسين من صبح الاول.... اما بعد اقل غلامان حسين بن على حسين بن عبد العلى حشرهما الله تعالى مع النبى و الولى بر دفتر ضماير عارفان

انجام: ... و کتاب مصایب العارفین حقیر نوشته رجوع نماید.

۵۸ برگ، ۲۰ سطر، اندازه سطور ۹×۱۵/۵؛ قطع ۲۱×۱۵ س.م، رقعی

خط نسخ؛ جلد مقوایی با روکش تیماج ضریبی با نقش ترنج و سرترنج؛ کاغذ فرنگی؛ عناوین و نشانه ها به شنگرف؛ دارای حواشی پراکنده

معرفی نسخه: حسین بن علی حسین بن عبد علی کرمانی ملقب به مؤمن، از خطبا و وعاظ قرن سیزدهم قمری، وی در کرمان زاده شده و در یزد اقامت داشته، آثار او معمولا در مده و مراشی اهل بیت علیهم السلام است، همانطور که در مقدمه نسخه آمده مؤلف پس از نگارش کتاب (مصائب العارفین) که در آن کتاب (هم و غم و صحیفه الالم) خود را که در سوگواری و مصائب امام حسین (ع) ساخته بوده، گزین نموده، پس از آن به خواہش بعضی از مؤمنین آن را نیز مختصر نموده و خطبه های عربی آن را به فارسی ترجمه نموده این کتاب را در ده مجلس ساخته است. و از ماجرای مسلم بن عقیل و شهادت ایشان و وقایع پس از آن تا شهادت امام حسین علیه السلام است. در ضمیمه نیز جنگ و مطالب گوناگون به نظم و نثر در زمینه عاشورا، کربلا و امام حسین علیه السلام آمده است.

۱. حسین بن علی (ع)، امام سوم، ۴ - ۶۱ق - سوگواری ها. ۲. واقعه کربلا، ۶۱ق.

۴۳- شهید ثانی، زین الدین بن علی، ۹۱۱ - ۹۶۶ق

شرایع الاسلام فی مسائل الحلال و الحرام. شرح

مسالك الافهام فی شرح شرایع الاسلام/ زین الدین بن علی شهید ثانی

عربی

آغاز: بسمله. حملله. القسم الثانى فى العقود و فيه خمسة عشر كتابا بقوله كتاب التجارة قد سبق فى كلام...

انجام موجود: بالثانی فیکون الاشکال فی.

۴۱۰ برگ، ۲۰ سطر، اندازه سطور ۱۸/۵×۱۲؛ قطع ۲۲×۱۸ س.م، وزیرى

خط نسخ؛ جلد مقوایی با روکش تیماج؛ کاغذ اصفهانی؛ عناوین و نشانه ها به شنگرف
 معرفی نسخه؛ این کتاب از تألیفات ذی قیمت شهید در فقه استدلالی بوده و یکی از بهترین شروح
 شرایع محقق حلی با عناوین "قوله - قوله" است. آرا و نظریات شهید ثانی در مسالک مورد توجه و
 استناد فقهائ متأخر واقع شد؛ به طوری که در بسیاری از موارد به رأی و نظر شهید در مسالک
 استناد می جویند. نسخه حاضر مشتمل بر قسم الثانی و در عقود مشتمل بر التجارة، الرهن،
 المفلس، الحجر، الضمان، الصلح، الشركة المضاربة، المساقات و المزارعة، الودیعه، العاریه است.
 ۱. محقق حلی، جعفر بن حسن، ۶۰۲-۶۷۲ق. شرایع الاسلام فی مسائل الحلال و الحرام - نقد
 و تفسیر. ۲. فقه جعفری - قرن ۷ق. - نقد و تفسیر. فقه جعفری - قرن ۱۰ق.
 ۱. محقق حلی، جعفر بن حسن، ۶۰۲ - ۶۷۶ق. شرایع الاسلام فی مسائل الحلال و الحرام. شرح

۴۴- ابن بابویه، محمد بن علی، ۳۱۱-۳۸۱ق

من لا یحضره الفقیه/ ابوجعفر محمد بن علی بن حسین بن بابویه، مشهور به شیخ صدوق؛ کاتب
 زین العابدین؛ محمد فاضل ابن سلطان محمد توی
 تاریخ کتابت: ۷۲-۱۰۷۱ق

عربی

آغاز: بسمله. و به الاستعانه فی التسمیم، اللهم انی احمک و اشکرک و اومن بک و اتوکل علیک و
 اقر بذنبی الیک و اشهدک انی مقر یوحدا نیتک ... قال الشیخ الامام السعید الفقیه نزیل الری
 ابوجعفر محمد بن علی بن الحسین بن موسی بن بابویه القمی مصنف هذا الكتاب قدس الله روحه
 اما بعد فانه لما سافنی القضاء الی بلاد الغربه...

انجام: ... و روی المعلى بن محمد البصرى عن جعفر بن سلمه عن عبدالله بن الحكم عن ابيه عن
 سعید بن جبیر عن ابن عباس قال قال النبی ص ان علیا وصی و خلیفتی و زوجته فاطمه سیده نساء
 العالمین اننی و الحسن و الحسین اهل بیتی و ثقلی فاذهب عنهم الرجس و طهرهم تطهیرا.

۳۷۹ برگ، ۲۱ سطر، اندازه سطور ۱۷×۱۲؛ قطع ۲۵/۵×۱۹ س.م، وزیر

خط نسخ؛ جلد مقوایی با روکش تیماج لولادار؛ کاغذ اصفهانی؛ دارای سرلوح چشم نواز مذهب و
 مرصع در آغاز ابواب القضايا و الاحکام؛ تمام صفحات دارای جدول کشی به زر و تحریر مشکى؛
 عناوین و نشانه ها به شنگرف

معرفی نسخه: یکی از چهار کتاب روایتی شیعه است. مجموع روایات اهل البیت - علیهم السلام - درباره مسائل فقهی و احکام شرعی در این کتاب جمع شده است. مؤلف، روایات فقهی ای را که از دیدگاه خود صحیح و معتبر می دانسته، جمع آوری نموده است. این کتاب یکی از ارزشمندترین منابع روایی شیعه به شمار می آید و یکی از چهار کتاب معتبر روایی شیعه است و هر مجتهد در اجتهاد و استنباط احکام شرعی باید به روایات آن توجه داشته باشد. این اثر از زمان نگارش مورد توجه و استقبال علمای شیعه قرار گرفته است و پیوسته در مجموعه های بزرگ و کوچک روایی به آن استناد نموده و از آن روایت نقل کرده اند. این کتاب شامل مباحث فراوان فقهی است؛ مانند: ۱. آبها، طهارت و نجاست؛ ۲. واجبات نماز و مقدمات نماز مانند وضو، غسل، تیمم؛ ۳. احکام اموات؛ ۴. احکام نماز؛ ۵. احکام قضاوت؛ ۶. احکام مکاسب؛ ۷. احکام ازدواج؛ ۸. احکام ارث، و مباحث و عناوین دیگر فقهی. شیخ در مقدمه کتاب می فرماید: «من روایات این کتاب را از اصول معتبر و مشهور روایی شیعه گرفته ام؛ مانند کتاب حریر بن عبدالله سجستانی، کتاب عبدالله بن علی حلّی، کتابهای علی بن مهزیار اهوازی، کتابهای حسین بن سعید، نوادر احمد بن محمد بن عیسی و بسیاری از اصول اولیه و منابع معتبر روایی». شیخ صلوات در این کتاب در حدود شش هزار روایت نقل کرده است که عموماً درباره مباحث فقهی و احکام شرعی است.

۱. احادیث شیعه - قرن ۴ق. ۲. احادیث احکام - قرن ۴ق.

۱. زین العابدین؛ کاتب. ۲. فاضل، محمد ابن سلطان محمد، کاتب.

۴۵- ابن شهید ثانی، حسن بن زین الدین، ۹۵۹ - ۱۰۱۱ق

منتقى الجمان فی الاحادیث الصحاح و الحسان/ جمال الدین حسن بن زین الدین شهید ثانی

عربی

آغاز: بسم الله الرحمن الرحيم الذي نطق بحديث وجوب وجوده و ازيلته آيات سلطانه و عجائب عظمته و شهدت بكماله في ذاته و صفته بينات عدله و حكمه...

انجام: ياتونا فيخيرونا بولايتهم و يعرضوا علينا نصرهم. تم كتاب منتقى الجمان في الاحاديث الصحاح والحسان و اتفق الفراغ من تاليفه بدمشق ظهر يوم الجمعة السادس والعشرين من شعبان سنة ست بعد الالف من الهجرة النبويه على مشرفها الصلوة والتحية.

۳۹۰ برگ، ۲۳ سطر، اندازه سطور ۱۷/۵×۱۳؛ قطع ۲۵/۵×۱۸ س.م، وزیري

خط نسخ: جلد مقوایی با روکش تیماج لولادار؛ کاغذاصفهبانی؛ عناوین و نشانه ها به شنگرف معرفی نسخه: مؤلف اخبار و احادیثی که متضمن احکام شرعیه متداول در کتب فقهی بوده و در کتب اربعه موجود بوده و متصف به یکی از دو وصف صحیح و حسن بوده را در کتاب حاضر به ترتیب ابواب فقهی جمع آوری نموده، و در مقدمه آن فوائد دوازده گانه رجالی را نگاشته است. نسخه حاضر شامل کتاب الطهارة، الصلوة، کتاب الزکوة، کتاب الصیام و کتاب الحج است. ۱. احادیث شیعه - قرن ۱۰ ق. ۲. احادیث احکام - قرن ۱۰ ق.

۴۶- کرباسی، محمد ابراهیم بن محمد حسن، ۱۱۸۰-۱۲۶۲ ق
منهاج الهدایة الی احکام الشریعة/ محمد ابراهیم بن محمد حسن کلباسی
عربی

آغاز موجود: لم یعین الفاعل و لم یعلم منه...

انجام موجود: کل منهم له اقرع و الحق الولد بمن.

۹۹ برگ، ۲۰ سطر، انداز، سطور ۱۴×۸: قطع ۲۰/۵×۱۴/۵ س.م، رقمی

خط نسخ، جلد مقوایی با روکش کاغذ با عطف و گوشه تیماج؛ کاغذ فرنگی؛ عناوین و نشانه ها به شنگرف؛ نسخه دارای نشان تصحیح حواشی پراکنده است.

معرفی نسخه: مؤلف این کتاب فقهی استدلالی را در چهار قسم عبادات و عقود و ایقاعات و احکام با ذکر ادله و دقایق و فروع فقه تدوین کرده است. هر کتاب فقهی شامل چند منهج و هر منهج شامل چند هدایه است. نسخه حاضر مشتمل بر کتاب المکاسب، البیع، الدین، الرهن، الحجر، الضمان، الحوالة، الکفالة، الصلح، الشریک، المضاربة، المساقات، الاجاره، الوکالة، الودیعه، العاریه، السبق، الجماله، الوصیه، النکاح است.

عنوان دیگر: منهاج الهدایه الی احکام الشریعه و فروع الفقه

۱. فقه جمفری - قرن ۱۳ ق.

۴۷- آل عبد الجبار قطیفی، محمد بن عبد علی، قرن ۱۳ ق

الکافی. اصول. شرح

هدی العقول الی احادیث الاصول (ج ۱۳) محمد بن عبد علی بن محمد آل عبد الجبار قطینی بحرینی؛ نویسنده متن اصلی محمد بن یعقوب کلینی

آغاز: بسمله. نحمد المقدس عن جمیع. و بعد فیقول محمد بن عبد علی بن محمد بن عبد الجبار

انجام: .... قوله عن ابی بصیر عن ابی عبدالله الی قوبه فهو هو

۸۳ برگ، ۲۲ سطر، اندازه سطور ۱۰/۵ × ۱۶/۵؛ قطع ۱۶/۵ × ۲۳/۵ س.م، وزیری کوچک

خط نسخ؛ جلد مقوایی با روکش کاغذ با عطف تیماج؛ کاغذ اصفهانی؛ عناوین و نشانه ها به شنگرف

معرفی نسخه: شرح مفصلی است بر بخش اصول کتاب کافی در چندین مجلد، به روش قال اقول، مؤلف در این شرح به جز توضیح عبارات مشکله احادیث به بیان مطالبی در اصول و اعتقادات و آنچه را که بیان آن را مناسب دیده پرداخته و هر جا که نظرش با دیگر شرح کافی مغایر بوده عبارات مخالفین را آورده و سپس نظر خود را در رد بر آنها بیان نموده. نسخه حاضر طبق آنچه در دیباچه شارح یاد شده مجلد سیزدهم از باب تاریخ مولد النبی و وفاته تا باب مولد ابی محمد الحسن بن علی العسکری است.

عنوان دیگر: شرح اصول کافی

۱. کلینی، محمد بن یعقوب، - ۳۲۹ ق. الکافی. اصول - نقد و تفسیر. ۱۲ احادیث شیعه - قرن ۴ ق. کلینی، محمد بن یعقوب - ۳۲۹ ق. الکافی. اصول. شرح.

۴۸- قوشچی، علی بن محمد، - ۸۷۹ ق

هینت/ علانالدین علی بن محمد قوشچی؛ کاتب سید حسین حسینی

فارسی

آغاز موجود: گویند چنان که برین شکل است ...

انجام: ... ظل مقیاس خط سمت قبله بود در قبله در خلاف ظل بود.

۳۲ برگ، ۱۵ سطر، اندازه سطور ۷/۵ × ۱۵/۵؛ قطع ۱۵/۵ × ۲۴/۵ س.م، وزیری کوچک

خط نستعلیق؛ جلد مقوایی با روکش کاغذ با عطف و گوشه تیماج؛ کاغذ اصفهانی؛ عناوین و نشانه ها به شنگرف؛ مزین به اشکال هندسی

معرفی نسخه: این رساله فارسی که از یک مقدمه و دو مقاله بشرح زیر فراهم آمده: مقدمه: در دو فصل: فصل اول: در هندسه؛ فصل دوم: در آنچه تعلق به طبیعیات دارد؛ مقاله اول: در بیان احوال اجرام علویه؛ مقاله ثانی: در بیان زمین و قسمت آن به اقالیم.

در ضمیمه کتاب: الزیاده فی خلاصه علم الهیئت و میزان الحساب/ علی بن محمد قوشچی آمده است.

۱. نجوم اسلامی - متون قدیمی تا قرن ۱۴. ۲. قبله و قبله‌یابی

حسینی، حسین، کاتب

تصاویر آغاز و انجام کتب خطی

بسم الله الرحمن الرحيم

الحمد لله المتعالى عن صفات المخلوقين المذمومة عن نعوت الناقصين المبرأ
علا يلحق بوحدة نفسه الرفع عن الزوال والافتاء بوجوب الحقيقة الذى
استبعد الخلاف بين محمد ما واز عليهم من غفلة وترا فى عليهم من حسن
بلائه وتنازع من يارديه وهو اطعمه وتفاقم من مواهده وهو ارفعهم
عن الاحصاء عدد ما وافق من الاخطا طه بها امده ما غفرت السن
التا طه من بالشكر عليها من ادا ما وجب عليها من حقها الدنيا
واشهد ان لا اله الا الله وحده لا شريك له شهادة ينقل بها ميزان
العالمين وتبيض بها وجوههم يوم الدين واشهد ان محمدا عبدا
ورسولا الحبى خاتم الرسل والانبيا وسيد المرسلين كلهم والا
وان وصيته على ابن ابي طالب خير وصي وقبلى وخير امام ولى وان عترته
الطاهرة خير العتر الاثمة الهادية الاثنى عشر ائمة الله فى بلاوته
على عباده بام تمت علينا نعمته وملت كلمته احثا بهم الرب بالبرية
لطفه وحكمته وانارة لاعلام مدله ورحمته فانزلاتهم على العبيد
باطل كل مستكبر عنيد بارهم من الذين نوبد برأهم من العيوب فقط

لشانه

[illegible]

والقرب به مع الغرماء ولا يجعل للزوجة الجرم يقدم على الدين اجرة المهر
 كمال وما يتعلق بمصلحة المهر ولو اقام الفلوس سنايد يدبر له حلفون
 خذ الغرماء من كل فليس الغرماء الملقب الشا في اختصاص الغريم يعني به
 وانما يرجع البايع في المبيع مع تضرر استيفاء الثمن بالاغلاص ظروف المبيع
 فلا يرجع ولو قدم الغرماء وفده الرجوع لا يستعمل على المنه وتبوير الغريم
 اخر ولا يرجع لو تضرر با متاعه على عهده المالك او بيع عليه وانما يرجع اذا كان
 الثمن حال او يرجع وان لم يكن سوا ما مع المياة وله القرب بالثمن مع الغرماء
 ولا اختصاص مع الموت الامع الوفا ولو تجد البعض اخذه وضرب بمن الباقي
 وكذا الوتية استحق الرشده ضرب بغير من الثمن على بسببه وقع الغيبة لا با
 رضى المزايد ولو كان من قبله تعالى او غيابه الفلوس اخذ المين بالثمن او ضرب
 والتم الفصل الفلوس ولو كان متصلا بالوجود سقوط حقه من العين وبغض
 حق الشفع ويضرب البايع بالثمن ويقتل المجرم ولو بذل الغرماء الاجرة و
 لو اخذ بعد الغرماء مبعث الغرماء من الفلوس لا زال له بالارث ولا يطل حقه

والمعنى ان الغرماء
 لا يرجعون في المبيع
 مع تضرر استيفاء
 الثمن بالاغلاص
 ظروف المبيع
 وانما يرجع البايع
 في المبيع مع تضرر
 استيفاء الثمن
 بالاغلاص ظروف
 المبيع

بموجب

ويضرب

ان والشافع وعلى التراجع في بناء عرش بعباد و دخل سكتة فيما انقذه غيره ولم تود
 طنا و ظاهر الجأفة وان وسعها في احد في الحكومة ولو ابرحشونه فالتان قاتل
 قبل الاتيام فالارش ولو انهم بعض سلكونه فليجرب جأفة اخرى ولو اخرج
 فنان على راي وفي شغل لا مضى مقدرا لثباتها وفي قطعها بعدة الثلث
 لوجه ولعد وفي البدن انبساطه و هذا العظماء المخرج من هذه الواسع وينتسب
 ات الاعضاء والجلج حتى يبلغ ثلث ذية الرجل في نفسه على النصف سواء
 على ثلث اصابع ثمانية واربعة مائتان وكذا القصاص فيقتلها من الرجل
 شعير قود وكما مائة ذية الرجل ففقه من المرأة وينها في الذم وبنية
 الحقد في شغل مقدرة غيره بنيت وبنية والامام في حق الاول له ولا
 في الخطاء وبنية وليس له الضمون احد مما وقع نقد فالحيايات
 فلو سرحنا يانة او قتل قبل الاند مال تد اخلت وفي خلاصة ما
 تبادر الغرور ولا ولا وذكر خلاص فعليه بكتا ينامي
 ما يلة ومن اراد التوسط فعليه بما افدنا وفي الفهم
 ذلك من كبتنا واثقة الموقف والمعين والمجد لله رب

خير خلقه محمد ولا

عشر الاول من السؤال

عن خير ما يوتي به على التخلي
 في الخفاء الى مرة اخرى
 يسلم

[illegible][illegible]

ش ۵-انجام الاستبصار، شیخ طوسی

بِسْمِ اللَّهِ الرَّحْمَنِ الرَّحِيمِ اللَّهُمَّ اعِزَّنِي

الْحَدَّثَ اللَّهُ الَّذِي جَعَلَ الْمَسْجِدَ الْحَرَامَ آمِنًا وَمُشَاهِدَةً لِلنَّاسِ
وَأَمْرًا بِطَهَارِ الْكَعْبَةِ الْبَيْتِ الْحَرَامِ لِلطَّائِفِينَ وَالْعَاكِفِينَ وَأَزَالَ
عَنْهَا الْخَوْفَ وَالْأَسَاسَ وَقَيَّضَ لِعِمَارَةِ حَرَمِهِ الْأَمِينَ أَكْثَرَ الْخَلَفَاءِ
وَالسُّلَاطِينِ وَاجْلَسَهُمْ عَلَى سُرُرِ السَّعَادَةِ أَكْرَمَ الْأَجْلَاسِ أَخْبَرَ
عَلَى حُصُولِ الْمَوَادِّ وَنَشَكَرَهُ عَلَى الْكِرَامَةِ وَالْإِسْعَادِ بِهَذَا الْحَجِّ
الشَّرِيفِ الَّذِي سَوَّى الْعَاكِفَ فِيهِ وَالْبَادِيَ فِيهِ إِذَا لَمْ
أَلَا إِلَهَ وَحْدَهُ لَا شَرِيكَ لَهُ الْمَلَكُ الْبَرُّ السَّلَامُ وَنَشَكَرَ
إِلَى سَيِّدِنَا مُحَمَّدٍ عَبْدِهِ وَرَسُولِهِ الْمَنْزِلَ عَلَيْهِ قَدْ نَزَى تَعَلَّقَ
وَجْهَكَ فِي السَّمَاءِ قُلْنَا لِنَبِيِّكَ قَبْلَهُ تَرْضَاهَا فَوَلَّ وَجْهَكَ
شَطْرَ الْمَسْجِدِ الْحَرَامِ مَنْ يَفْقَهُ سَجْدَةَ اللَّهِ كَفَقِصَ قِطَاعَةٍ
أَوْ اصْغَرَ بَيْتِ اللَّهِ لَهُ بَيْتًا فِي الْجَنَّةِ أَوْ دَارَ السَّلَامِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ
وَعَلَى آلِهِ الْأَكْرَامِ وَصَحْبِهِ الْعِظَامِ بِحُجُومِ الدِّينِ وَمَصَابِيحِ الظُّلَمِ
مَاطَافِ الْبَيْتِ الْعَتِيقِ طَائِفٍ وَاصْتَكَفَ الْمَسْجِدَ الْحَرَامَ عَاكِفٍ
مُحِبِّهِ وَمُتَّقِي اللَّهِ تَعَالَى مُخْدَمِ الْعِلْمِ الشَّرِيفِ وَجَعَلَ
مَنْ جَرَانَهُ بَيْتَهُ الْمَعْلُومَ الْمُنِيفَ تَشَوَّفَ نَفْسِي إِلَى الْأُطْلَافِ عَلَى عِلْمِ
الْآثَارِ وَتَشَوَّفَ إِلَى فَنِّ الْإِنَارِ وَخِجِّ الْأَجَارِ وَلَا شَأْنًا إِلَّا عِلْوُ الدَّهْرِ
وَمَا أَبْقَاهُ الدَّهْرُ مِنْ أَخَارٍ وَقَابِعِ الدُّوَارِ وَلَعَلَّ السَّلَفَ
وَمَا أَبْقَاهُ الْآثَارُ وَالْأَحْدَاثُ بَعْدَ مَا صَارَ إِلَى الْأَحْدَاثِ فَتَنَ
بَعْدَ لَيْلَةِ عَجْرَةٍ مَنْ لَمْ يَتَّعِظْ بِأَحْجَالٍ مِنْ مَضَى وَقَبْرَةٍ وَأَعْلَامٍ

لهم بلحسان اليوم الدين امين وقد فرغ مؤلفه من تحرير
 ووقفت انا مل قلبه عن تحبيرة في ليلة يسفر صبا لها عن سبع
 مضين من شهر ربيع الاول ٩٨٥ هـ واحدا علم بالصيراب
 واليها المرجع والمآب لا رب غيره وقد وافق الفراغ من تعليق
 هذه النسخة المباركة نهار الاربعاء الثالث
 والعشرين من شهر ربيع الاول سنة واحد
 وستين الف على يد الفقير المعترف
 بالجزالة القصير محمد بن محمد بن
 عبد الكريم اخري في عمه الشريف
 الشافعي الشريف ابن محمد بن محمد
 ذنوبه وسير في الدارين
 عونه الله الجواد الكريم
 الغفور الرحيم
 والمجد لله
 وحده

[illegible]

بنو نصر قوت که در آنرا
 عین باب الامکان است و بنویسند
 عزای آنست که کسی نتواند
 و با بالستر از هر یک غیر که باشد

شواهد ربوبیه

بسم الله الرحمن الرحيم

الحمد لله الذي تجلي لقلوب العارفين باسرار المبدأ
 والمعاد وجعل نور معرفته نقيج الارواح والاجساد
 فادخى في كل سما ادها لادارة انوار مقتدته تفرج بها
 نفوس مجرمة فتزورها هذه البقاع والبلاد وينشأ
 منها الكائنات وتزقن الارض بالحيوان والنبات
 والجماد وكان الفضل اصلي منها نشأ الآخرة وتظهر
 بنفوس زاهرة خلق الانسان وخلق من بقية طينته
 ساير الاكوان فسبحان من خالق كاطرها اقدس و
 اعظم اشكره على نعمه المتزايدة واللائم المتواصلة
 واصلي على نبينا وآله المطهرين عن ظلمات الخواطر المظلمة
 المحفوفين في سما قدسم وعصمتهم عن طعن اوهام الجملة

وكتفهم بزم

وليتبع النبات والجماد وعلم صلوة كل واحد من المخلوقات
 وليستحضر علم أن النبوة سارية في كل موجود لكنه
 لا يطلق اسم النبي والرسول إلا على واحد منهم وعلى
 الملكة خاتمة الرسل منهم وهم الملكة وكل روح
 لا يعطى رسالة فهو روح ولا يقبل ملك إلا بإجازة
 مشق من الألوكة وهي الرسالة الأسرار العاشر
 فإن إلى هنا تم كلام المصنف لعلامة الفهاة الشيخ
 العالم الفاضل الكامل زبدة أصحاب الكشف والشهود
 والمجته على أرباب العباد المحجود صمد العرفاء المؤيد
 من عند الله لا زال كاسه الشريف متصلاً في أعلى
 مراتب الجنان وكتب بيمنه المجانية احقر عباد الله
 أبو الحسن ابن محمد عفيف ولا التواضع لم يكن في
 في عصر هذا الخديعة في حقها
 شعبان المعظم سنة ١٢٥٥
 ١٢٥٥

الحبيب المصطفى محمد بن عبد الله

[illegible]

في

Handwritten notes in Arabic script, likely a list or index, located at the bottom of the page.

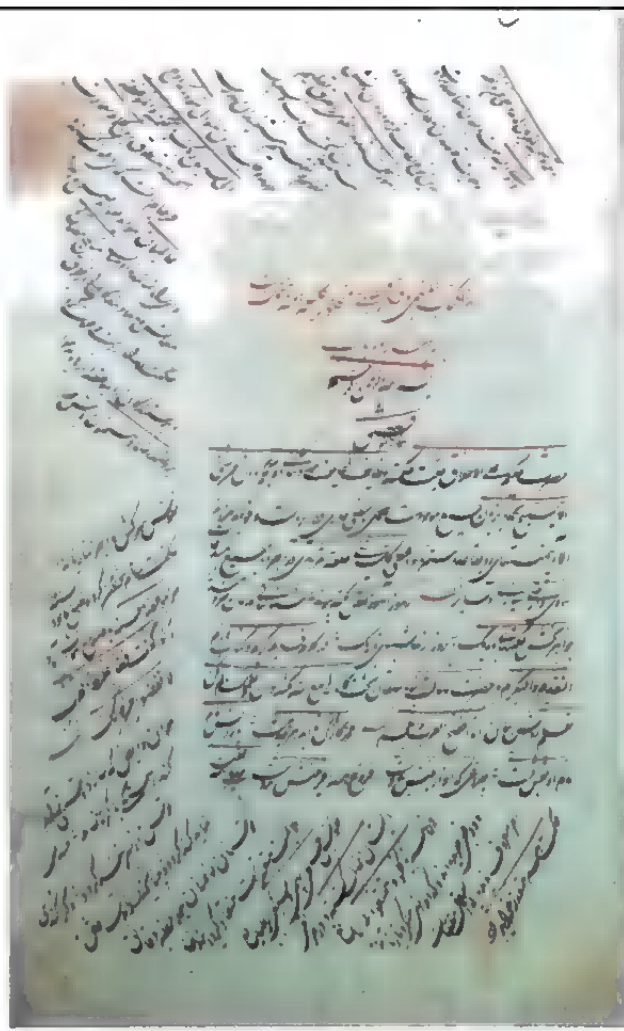

Handwritten text in Arabic script, likely a manuscript or a page from a book. The text is dense and covers most of the page, with some marginalia. The script is cursive and appears to be from the Ottoman or Persian periods. The page is aged and shows signs of wear, including discoloration and some damage to the paper.

بسم الله الرحمن الرحيم

الحمد لله الذي من لسان العرب الأباذي بحسنه وجعله كثر النفاذ فيه فوضو الجوار من الاله منبه
عزاة تفضلها الى ملك كتاب الله وسنة رسوله وسبب الانبوت متطابق الابدي وهو حصوله من اجرام كوكب
حالة واساله تميز الضوايق والآله والارواح واختر الله في انجيلنا من صرح صدر الحق وشعره في
باسم الاشغال فارتفع قدرا وانحدار الاله الله وحده لا شريك له شهادة نبوية على الاخلاص معرفة
من حصول القفر والخلوة والخلوص واتخذ من سيدنا محمدا عبدا ورسولا وصفيته وطبيعته خلاصة البرية
لباب الكرم والبر والبركات فان تعزيل مقناح اوطس الفضل على الجملة والفضيل اضعف من تعزيل القنا
ورويت عين كرامة كليمه ادا وتخرجت من الكلام عن معرفته فضله واشتاق ابتداءه على محاسن قربه
عن دفع محله صلى الله عليه وعلى آله وصحبه كل غيرة واقتن الى الكبر والام العربية وتاجله بغيره من
الي الحسن مملو من نور كنهه من نور النبوة والبر والبركات من كبريل المقصد وسطر عليه وعلبه من حمير تليها
كثير التوا الى يوم الدين واخبر فيقول العبد الحقير الى الحق محمد بن ابي بكر القروي يلمع مني عليه الله طهره
لكنني واجراء على يدي من المعصوم الذي يملك في شلاله من معرفته غلبت لسانه بذكره بل لا يخفى
الله سبحانه وتعالى الذي هو القادر على كل شيء من ادراكه من غلبة جلاله واستانه على كل شيء من
ولمنا الاضطرار الى ذكره في الدنيا الذي لا سلاطين الارض وسارحرون فيقول البصيرة والعزيم والاساطع
الاحول والفتا كان الرفع العمل كفاف التطور في الحقيقة في العلوم الزاهية والاهمة والذات الخواكة الطاهرة
والاخلاق التي لم تفسد لم يزل عليها فاصبح عليها والمعالى التي تميز السلاطين استشهدوا بها على عباد الله في
سبيل ولا يفتن من الاعمال الا لاسرة الاول وتوسع مع الزمة تعجبنا من هذا المذلل ونجاعة روي ما حدث
باسمها اسمه ومنه وفوا من السادة والسيادة اقله وكرم لا يزال العفة زود وعطال وياح ودان لا تقدر
التي لا تطلع في طرفة البصيرة التي تفسح وسيرة لمسا في هذا الارض وتكملت اليك من عبادتي
الزمان وعذابي في الحق بين ثمة في الكفاية وشروها اصل من حيواتك من حي لذي في الحمايت
على روحها فانه ملكه زوايا بصيرة في وسر سلطنة افاستوى عليه ذوال الشان الصالح وما ذكر
كثيري شعب او ان سواك في عتق . قامت عليه عليه من خلق . هدت في تميز الرعية واعتق عليه
العبد من الهال في حق . فالتوا به في فرق تجمع . والكثير من جمع شرف وفدا عزمه جاهل الاسلام

اجاز من

به الضمير متصل بالوجه وهو من الضمير المأمور فلا يرد له ضمير به
 وجهه واستتار في الخمس ومثل هذا وفي الضمير ما لا يرد ضمير متعلق
 به اتصال من الكلام في الشرح على هذا الوجه الخمس وان تحت الضمير من شمله هذه
 في اطلت له الخمس هذا وانما هذا الضمير في قوله تعالى

في الصلوة على وجهه من الضمير وهو ضمير المولى

في الصلوة على وجهه من الضمير وهو ضمير المولى

في الصلوة على وجهه من الضمير وهو ضمير المولى

في الصلوة على وجهه من الضمير وهو ضمير المولى

في الصلوة على وجهه من الضمير وهو ضمير المولى

في الصلوة على وجهه من الضمير وهو ضمير المولى

في الصلوة على وجهه من الضمير وهو ضمير المولى
 في الصلوة على وجهه من الضمير وهو ضمير المولى
 في الصلوة على وجهه من الضمير وهو ضمير المولى
 في الصلوة على وجهه من الضمير وهو ضمير المولى

في الصلوة على وجهه من الضمير وهو ضمير المولى

۲۵۲

والله اعلم
بما خفي
عنا
و اما بعد
الاجازي
الى
غزوان
مريد
بن
حاج
ابراهيم
ملا
مهاجر
اسماعيل
ملا

کتاب تنزیه الانبياء و الائمة عليهم الصلوة والسلام

بسم الله الرحمن الرحيم

الحمد لله كما هو اهل ومستحق وصلى الله على خيرته من
خلقه ومجتمعي عباده محمد وآله الابرار الطاهرين اذهب
الله عنهم الرجس وطهرهم تطهيرا ساءلت احسن الله
توفيقك احلاد الكلام في تنزيه الانبياء والائمة عليهم
الصلوة والسلام عن الذنوب كلها والقبائح مما سمى منها
كثيرا او صغيرا والرد على من خالف في ذلك على اختلافهم
وضروب من اجهم وانا اجيب الى ما سالت على ضيق الوقت
وتشعب الفكر وانا ابتدى بذكر الخلف في هذا الباب
ثم بالذلة على المذهب الصحيح من جملة ما ذكره من الـ

على ارتفاعه واستناده وانما يعلم كل واحد من شيعته
 حال نفسه فلا سبيل له الى العلم بحال غيره ولو
 ان استقصاء الكلام في مسائل الخبيد يطول
 يخرج عن الغرض بهذا الكتاب لا يشبعنا هاهنا وقد
 اوردنا منه الكثير في كتابنا في الامامة واصلنا استقصاء
 الكلام فيه في مسائل وناقى على ما علمه لم نورد
 في كتاب الامامة في موضع نفرد به ان اخطاه تعالى
 في الاجل وبفضل التأييد والمعونة فهو المسؤول ذلك
 والماول الطل والله تعالى هو المحمود في كل حال والمعين
 في العاشر والمخاد والمالك ثم كتاب تنزيه الانبياء و
 الامامة عليهم السلام محمد الله وحسن توفيقه

قد فرغ من تدقيق هذا الكتاب الشريف بحسن الملك اللطيف اضعف
 عباده الذم الاكبر والرحيم يغفلت البي والامامة الاثنى عشر
 ابن الشيخ زاده محمد زيارتي جعفر اول شمس الدين الاول
 لسنة ثمان وخمسين والالف بمكة المقدسة
 والحمد لله الذي هدانا لهذا وما كنا لنهتدي لولا ان هدانا الله

بسم الله الرحمن الرحيم وبه نستعين

كتاب الطلاق باب الطلاق قال الشيخ رحمه الله

واذا حلفت الرجل بالله طلاقا لا يحل نكاحه ثم نكحها لم يفسخ النكاح ولا يكون الا بالامام المطلق روى محمد بن يحيى
عن علي بن ابراهيم عن ابي بصير عن علي بن ابي حمزة عن ابي عبد الله عليه السلام ان الرجل يحلف بيمينه ان لا ينكح
مئة لم ينفذها ما كان البات اهله وقال لا يصل الى من امراته والايسة ان يقول طاه لا اجامعك
ويقول الله لا غيبظك ثم يخاصها ما تفرق بين اربعة اشهر ثم ينفذ بعد الدية الا شهر فوقف فان قال
والايسة ان يصلح امرها فان اعتذر وسم فان لم ينفذ حتى يطلق ولا ينفذ بها طلاق حتى ينفذ وان كان
بعد الدية اشهر لم ينفذ روى عنه محمد بن يحيى عن ابي بصير عن علي بن ابي حمزة عن ابي عبد الله عليه السلام ان
قال سمعت ابا عبد الله عليه السلام يقول ان الله لا يملك الا ان ينفذها الا ما استل كذا وكذا او يقول والله
لا غيبظك ثم يخاصها ثم يفرق بين اربعة اشهر فان قال والايسة ان يصلح امرها او ينفذ هذه في اليمين ينفذ
وان كان بعد الدية اشهر حتى ينفذ روى عنه محمد بن يحيى عن ابي بصير عن علي بن ابي حمزة عن ابي عبد الله عليه السلام
قال سمعت ابا عبد الله عليه السلام يقول ان الله لا يملك الا ان ينفذها الا ما استل كذا وكذا او يقول والله
لا غيبظك ثم يخاصها ثم يفرق بين اربعة اشهر فان قال والايسة ان يصلح امرها او ينفذ هذه في اليمين ينفذ
من يخاصها طلقها بطلقة قال يا معاشر المسلمين انتم تعلمون ان الله لا يملك الا ان ينفذها الا ما استل كذا وكذا او يقول والله
لا غيبظك ثم يخاصها ثم يفرق بين اربعة اشهر فان قال والايسة ان يصلح امرها او ينفذ هذه في اليمين ينفذ
نكاحه عن ابن عباس عن محمد بن جعفر عن ابي بصير عن محمد بن ابي حمزة عن ابي عبد الله عليه السلام ان
نكاحه عن ابن عباس عن محمد بن جعفر عن ابي بصير عن محمد بن ابي حمزة عن ابي عبد الله عليه السلام ان

هو في قول الرجل له

[illegible]

[illegible]

بسم الله الرحمن الرحيم

الحمد لله رب العالمين والصلوة على سيدنا محمد وآله الطيبين الطاهرين

الغفر المحمدية التي لا تقهر من الله عز وجل

من قلب التائبين ووجهه من نور الله

قد ترونا بأبصارنا

والله اعلم بالصواب

عز وجل

الله اعلم بالصواب

حيث ذكر بوجع حذف المضاعف أي من كل عين زيد فإنه تفضل الكل على الكل لا الكل
على العين وحاصل الرد أن على اسم التفضيل محقق بها إذا كان المفضل والمفضل
عليه متقايين بالاعتبار ووجه فيها متقايان بالذات وأما قوله إن المقصود تفضيل
الكل على الكل فلا يجزى تقديره من كل عين زيد فلفظ قد منه في عين زيد حذف مجرد
من وجوب العين للظهور المراد وتقديره أنه لا يكون له التامة وهو أن قوله كعين
زيد مفعول رأيت وأحسن فيها الكل بدل منه على بدل الكل من الكل لأن معناه رأيت
كعين زيد ما رأيت كعين زيد ولأننا نرى عليها ومعنا أحسن فيها الكل أحسن فيها
الكل ولا شأنا حذف المعطوف في الموضعين اتفاقا على وضع المقصود ولا
يجوز أن يكون أحسن فيها صفة لقوله كعين زيد لأنه لا يكون المعنى ما رأيت عينها
مثل كعين زيد في حسن الكل فيها لأنه على حقيقة زيد في حسن الكل فيها وكيف يكون
مثل الشيء ذاته عليه في ذلك الوجه في حالة واحدة فالمراد إلى أنه
لأن من جعل أحسن صفة لقوله كعين زيد أن كان التفاضل شأنا إلا أنه لم يجب
بكونها شأنا لأن الظاهر كونها حرفا فعلها مع أحسن صفة موصوف محذوف
ودفع التثنية قبل الأفعال المائلة معن المائلة في أصل التكميل لافي الفعل فسر
حسنه وأما جعل المائلة معن المائلة في الفضل ويلزم منه المقصود على الوجه
البالغ وكان اللزوم على الوجه البالغ من حيث أنه لو كان عين مثل عين زيد فسر
الفضل على جميع ما عداه لزم التثنية وهو المائلة مع الترجيح فيكونا الفع
موصفا فيكون اللفظ كذا الفاعل بعض الأفعال اسم جملة المركب أشار إلى
أنه ليس بجمع ليجمع جعل سارا صفة تركبان لأن اسم الجمع لا يجب أن يث
المسند إلى ضميره ولا جمع صفة هذا ما يتعلق بشرح الاسم كقوله مع منقو
أبطل وتشتت الحالة بغيره اسم التثنية

شرح القسمين الأخيرين

بما ذكره
فوقه من هذا التوبيخ في بعض النسخ أن من لم يدرى القصة الخرم من ثمرته من غير تحقيق
وما بين معناه لا في هذا الترجيح البتة وإنما العبد العاصي من بهاء الدين الطبراني

بِسْمِ اللَّهِ الرَّحْمَنِ الرَّحِيمِ

الحمد لله رب العالمين وعلى الله عز وجل المطعون
ويجهد فيقول العبد المذنب أحمداً بن زين الدين
العلامة الخليلي الملقب بالقرمي من أئمة إخوان الأئمة
نحسب على طاعتهم أن يكتب لهم روحاً في بعض ما يجب
على المتكفين من معرفة أصول الدين أعني التوحيد والعدل
والنبيوة والامامة والمعاد وما يليها بالذليل
ولو أجمالاً بالتقليد على ما ينظر من ذلك محسناً
يحتمله عام الناس فيجتهدون في ذلك على ما عليه
من كثرة الاشتغال ودواعي الأعراس وملامنة الأعراس
اذ لا يسهل الميسور بالمعسر والله ربيع الأبرار

دعوى

الكل في الغلاء وبغضلة الرقص قد أصبت

وإن قلت إن الغلاء والرقص ليسا أعمال العباد يعني

أنهم حاصلهم بعدالة الغلاء ويجاوز عنهم في الرقص

فقد أصبت والولي على العباد شكره على عبادته

معلم على كرم عدله ولائته والرضا في طاعته

بقائه وفناءه فادركه كإصبع

ويؤاخذ على محذوراته الظاهرين

فنت الرصاص بغيره بقا

كتاب حيد في حيد

وكتبت في حيد في حيد

فكتبت في حيد في حيد

فكتبت في حيد في حيد

فكتبت في حيد في حيد

فكتبت في حيد في حيد

فكتبت في حيد في حيد

فكتبت في حيد في حيد

فكتبت في حيد في حيد

فكتبت في حيد في حيد

فكتبت في حيد في حيد

فكتبت في حيد في حيد

على روايته ابراهيم بن عبد الوهاب بن الخزاز الجعفي
والراء بعد هذا الراي بعد الالف وقبلها ايضا كوف
كبير المنزلة وقيل له هيم بن عثمان روى عن ابي عبد الله
والحسن الكاظم ابراهيم بن محمد بن معروف ابو جعفر
المنداري باليم المفتوحة والذال المعجمة والراء بعد الالف
شيخنا ثقة روى عن ابي علي محمد بن علي بن مام
عن ابي جعفر ابراهيم بن عمر النخعي الصفاني
قال البخاري انه شيخ من اصحابنا ثقة روى عن ابي جعفر
عبد الله مذكر ذلك ابو العباس وغيره وقال ابن القضاة
انه ضعيف جدا روى عن ابي جعفر والي عبد الله مذكر كتاب
ويكنى بابا اسحق والادرج عندي قبوله وليت وان حصل فيه
بعض الشك بالقطع فيه ابراهيم بن نصر المقفاني
بالثقف المفتوحة قبل العين غير المعجمة وبعدها واو العين
غير المعجمة اخبر الحميري كوفي روى عن ابي عبد الله والي الحسن
ثقة صحيح الحديث ابراهيم بن محمد بن محمد بن روى الكوفي
محمد بن ابراهيم بن محمد بن ابراهيم بن محمد بن ابراهيم بن محمد بن ابراهيم
طعناه علامة لمسلم اليه المال فقل اليه شيخنا الا اننا

[illegible]

در وقت و زمان شود مسافر هر مان که بیاید و رفتن مارد
 دارند و خوف او اند ایشانرا ندید بر سخت نباشد لکن هر مان را که قوی آید
 و عادت نگردد باشد و بعضی وقت بر کوهی و بلند کسی باید رفت و حواشها باشد
 بیاید و رفتن ضرورت کرد و صواب ای باشد که عصاره باشد از آنکه بر روی اعضا
 کند و آفته بایه رفت و هر وقت که اندر خوشتر بنشیند که مانده خون عرشد پیش از آنکه
 مانده شود بنشیند وی آساید و باز بر خیزد و آفته می رود و بر مصداق ای کند
 و همچنین هر ساعت می شنید وی آساید تا آنکه کسی راه رفته شود و اگر مانده شود
 عضله را بر دهن ست بابر و غش با بونه بماند و از ترشها و غذاها و عذای بر دهن کند
 باب

بیمه مسافران در میان راه و در هر حال و در هر حال و در هر حال و در هر حال
 باشد و آنچه بدیشان عضوهاست است که بیشتر هر مان که اندر کشتی شوند پیش
 کشتی و قی بدیشان بدید آید و چون بدیشان بدید آید باز نباید داشت تا تمام بر آید
 و بعد سال کرد و خود را بعد بسال کند و ضعف آوردن بدین باز داشتن باید
 و پیش از آنکه در کشتی شود غنیمت محروم لا

و بر سر که بنشیند عده را فوی کند
 و سفر برند و اگر شارب

نمکن دارد

بسم الله الرحمن الرحيم

بحمد الله حق حمد والصلوة على خير خلقه محمد
 وآله الطاهرين من عترة ومسلم قبلها
 فاني قد اجبت الى ما كبر رسول
 الشيخ الفاضل فيه من بيع كتاب يشتمل
 على اسماء الرجال الذين روى عن النبي عليه السلام
 وعن الائمة عليهم السلام ثم من بعد النبي وعن
 القائم ثم اذكر بعد ذلك من تخرجوا عنه وعن
 الائمة عليهم السلام من رواة الحديث او عن
 عصرهم ولم يرو عنهم ووليت ذلك على حرف
 المعجم التي اولها الف واولها الياء ليقرئ
 على ملقسه طلبه ويسهل عليه حفظه ويستوعب
 ذلك على مبلغ جهدي وطاقتي وعلى قدرتي
 في زمانه وفراغي ونصطي ولا اضمر ان استوعب
 ذلك عن اخير فان رواة الحديث لا ينضب
 ولا يمكن حصرهم لكثرتهم وانتشارهم في البلاد
 شرقا وغربا غير اننا ارجوا ان لا يشذ عن السادة
 وليس على الانسان الامانة قدسية ونياله
 طاقتة ولم اجد اصحابا يكتبوا اجامعا في هذا
 المعنى الا مختصرات قد ذكر كل انسان منهم
 طرفا الاما ذكره ابن عقدة من رجال الصنف

عليه

النبي محمد وآله أحمد بن محمد بن عبيد بن بكير وأحمد بن
 الرواية إلا أنه أخت في آخره أخرنا عنه جماعة من أصحابنا
 مات سنه إحدى وأربع مائة أحمد بن محمد بن أبي بكر
 أبي الحسن يروي عن أبي محمد بن أحمد بن داود الفراء
 عنه الحسين بن عبيد الله أحمد بن الحسين بن اسحق بن
 أبو جعفر اسحق بن محمد بن علي بن خالد الملقب بالعماد
 حاشية الفراء عن يوسف بن طيب المسعودي
 بن سالم يروي عنه ابن روح أحمد بن محمد بن محمد بن
 النعماني بالبصرة يروي عن محمد بن هارون يروي عنه ابن روح
 أحمد بن عبد الوارث المعروف بابن حاسب يكنى أبا عبد الله
 كثير السماع والرواية سمعنا من وجاهلنا جميع ما رواه
 أو مات من ثلث وعشرين وأربع مائة أحمد بن محمد بن علي
 الكوفي يكنى أبا الحسين يروي عن كليث بن أخيه عنه علي بن
 الحسين الملقب بالمشيقي إبراهيم بن صالح الأنطاقي
 عنه أحمد بن محمد بن علي بن أبي الفوارس إبراهيم بن حريص
 المحمدي بن أبي قيس بن قنبر له كتب ذكرناه في الفهرست
 يروي عنه محمد بن علي بن إبراهيم بن محمد بن عبد الله

بسم الله الرحمن الرحيم

الحمد لله الذي اتم نعمته والبلغ حجتهم واوضح بيانهم والجل
بهم انهم لم يهلك من هلك عن بينة ويحيى من حي عن بينة وسجدا
الذي ارسل بطغرة سبله على بينة منه واتبعهم باوصيها
سبله ولم يجل الارض حيناً من جهة لتلا يكون للناس على الله
حجة ولا اله الا الله ذو النعم السابعة والاعلام الواضحة
ولا نوار اللامعة ولا انا والظاهرة ولا ايات الباهرة بل با
عريف مبين لا يمتنع الا المظهر من انه لقول فضل وما هو بالفضل
نزل به الروح الامين على قلب سيد المرسلين بل هو قرآن
مجيد لا ياتيه الباطل من بين يديه ولا من خلفه تنزيل من حكيم
خبير

مضافاً الى النقص من الامنة الذين بعده اياها كالكام والكر
 ولجواد والنجي والعسكري وهذا ظاهر لمن له اطلاع وقد
 فرضنا ما اردنا متوفيق الله تبارك وتعالى والمحمد به رب
 العالمين فان كان لهم لاثبات مطلوبهم مثله ذلك الادلة
 فالتواجا ان كانوا صادقين والا فليكنوا من اذى للزمن
 والصلوة والسيرة على خاتم النبيين والباطال هو رب

بسم الله الرحمن الرحيم

[illegible]

بِحَبْلِكَ فَلَا أَحَدَ عَلَى حَبْلِكَ بَعْدَ عِلْمِكَ وَلَكِنَّ الْحَمْدَ عَلَى عَفْوِكَ بَعْدَ
 قُدْرَتِكَ وَتَجَلَّى بِجُودِكَ عَلَى مَعْصِيَتِكَ حَبْلُكَ عَفْوٌ وَبَدَّ عَفْوُكَ
 إِلَى قَوْلِهِ الْمَسَاءَ سَمَّكَ عَلَى وَبَسْرُ عَفْوِكَ إِلَى التَّوَشُّعِ عَلَى حَبْلِكَ وَبَدَّ
 مَعْرِفَتِكَ بِسَعَةِ رَحْمَتِكَ وَعَظِيمِ عَفْوِكَ بِأَحْلِيَّتِهِمْ بِأَكْرَمِ مَا حَوَّلَا
 قَوْمٌ بِأَعْلَى الدَّرَجَاتِ مَا غَابَ إِلَيْكَ الْقُرْبُ بِأَعْظَمِ الْمَنِّ بِأَقْدَرِ الْأَحْسَنَاتِ
 إِنَّ سَمَّكَ الْخَيْلَ إِنَّ عَفْوَكَ الْخَيْلَ إِنَّ قَوْلَكَ الْفَرَسَ إِنَّ
 عِبَادَكَ السَّرِيحَ إِنَّ سَمَّكَ الْوَسْعَةَ إِنَّ عَطَاكَ الْفَاضِلَةَ
 إِنَّ مَوَاهِبَكَ الْهَيْبَةَ إِنَّ مَسَائِفَكَ السَّيْفَةَ إِنَّ فَضْلَكَ الْعَظِيمَ
 إِنَّ مَنَّاكَ الْجِسْمَ إِنَّ إِحْسَانَكَ الْقُدْرَةَ إِنَّ كَرَمَكَ الْكَرِيمَ بِهِ وَ
 تَجَلَّى بِجُودِكَ مَا سَتَعَدَّ وَبَدَّ بِرَحْمَتِكَ مَخْصِي بِالْخَيْرِ بِالْجَوَادِ
 سَمَّكَ بِمَفْضِلَتِكَ أَكْثَرَ فِي الْجَوَادِ مِنْ عَفَاكَ عَلَى أَعْمَالِكَ بِأَعْلَى
 عِلْمِكَ أَكْثَرَ التَّقْوَى وَأَهْلُ الْعَفْوَةِ شَدِيدٌ بِالْإِحْسَانِ
 وَتَعَفُّوْا حِينَ الدُّرْبِ كَمَا فَا تَدْرُجُ مَا سَتَكُرُّ إِجْمِلَ مَا تَسْتُرُ أَمَّ قَبِيحٍ
 مَا سَتُرَّ أَمَّ حَقْلِهِمْ مَا أَلَيْتَ وَأُولَيْتَ أَمَّ كَرَمٍ مَا مَنَنْتَ بِجَهْتٍ وَهَلَّتْ
 بِأَحَبِّ مَرْتَجِبٍ إِلَيْكَ عَافَةٌ حِينَ مِنْ لَدُنْكَ وَأَنْقَطَعَ إِلَيْكَ
 أَمَّ الْحَسَنِ وَتَحَنُّنِ السَّيْنُونَ فَهَؤُلَاءِ رَبِّ قَبِيحٍ مَا عِنْدَ مَا عَجِلَ مَا
 حَيْدَكَ وَأَمَّ جَهْدِ بَارِبٍ لَا يَسْعُدُ جُودَكَ أَوْ أَمَّ نَظْمٍ بِأَعْلَى
 أَمَّا لَكَ مَا قَدْ لَمْ يَأْتِ فِي حَبْلِكَ وَكَيْفَ تَسْتَكْرُ أَعْمَالًا لَا

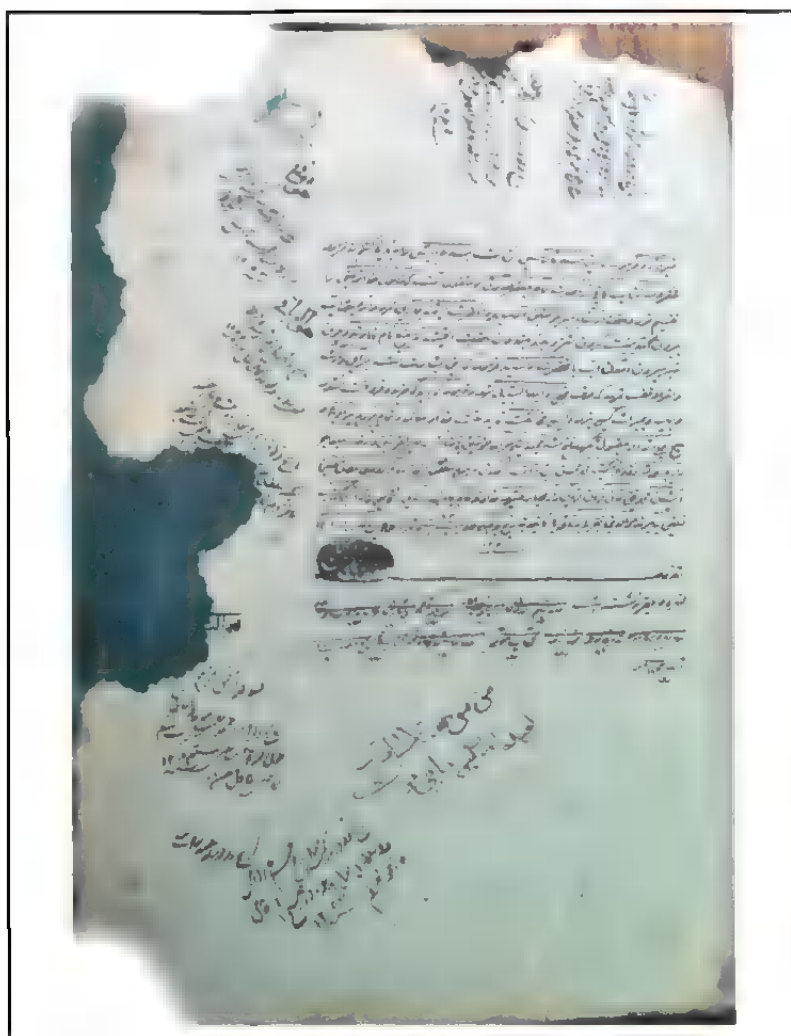
خصوصاً هرگاه کمتر از یک ماه دیگر و زودتر داشته باشد و جمعی
 از اصحاب قائل شده اند که هرگاه کسی دو ماه و زودتر متوالی روزه نگیرد
 شود و عاقل باشد اگر قنآن هیچگاه و زودتر روزه میدارد و اگر نتواند بر آن
 مرد و زنی از طعام میدهد و اگر نتواند استغفار میکند و اگر نتواند
 آنکه از هر کفاره که عاجز شود استغفار بداند آن میشود مگر کفاره
 که بعضی گفته که کفاره نهد و طریقی بر او حلال نمیشود و بعضی
 باشد و اگر بعد از آن عجز و استغفار و کفاره نگیرد بهم رسانند اگر طاعت
 که باز کفاره و یا بعل آورد و چون اکثر مردم جاهلند بکفارات و احکام
 آنها و برایشان لازم میشود و نمیدانند و مشغول الذم بهیچ امری
 مانند قدر از احکام آنها را و این رسانند کثیر الفائده بود و خود
 ملحق از بود و از بابی است که هر که از این رساله منتفع گردد
 در حال حیات یا بعد از وفات این شکست و بطلان حاجت و مغفرت
 این سینه دعا را یاد کند همه صور خط المؤلف رحمته الله

فی اواخر الحان و ختم بفضا

عبدالله بن محمد بن عبد الوهاب

بسم الله الرحمن الرحيم

[illegible]

عقل مستجد
نظر بقدره کامله الحی کریم
متقابل و اجناس

و می‌کونی استیفا ندارد

و غیرت و بطور میباید آورد و بعضی از آن خود اسبابها و ازینها اولیای
موجودات را در خیال ظاهر میباید ساخت و در میان ظاهر و از اینها اولیای
عالی بگویند و میباید که در اینها بدانکه خلاف حقیق و مصور و تحقیق
وجودش پیدا هیچ وجهی ندارد و در توالی اصل و در توالی تفاوت در
مخالفات خود از نفس و تدبیر و بدل و ایجاد

وابقنا وافنا وغیر

اینها را می بیند

23

15

٩٦

[illegible]

العلم والاختلاف في التفسير في بعض النواحي قد تفاوتت في الاديان وانفتحت
 المسئلة الفضلاء انهم قد تفرعوا على بعض المتقدمين البديع الى المراتب
 على جهة من الطالبين الاختلاف على تمام فوايد في الذين الاستنباطات اكثر
 واللغات العربية فلم يجدوا الى الاحاطة بمسائله سبيل اوله هو البيان
 الخفية دليله اوله يصل اليهم من الشرح ما يكشف في ايها ويبرز في
 غير منقطة من كتاب فوايد القلائد في مختصر الشواهد للعلماء
 العلم والفتاوى الا انهم زبد الفضلاء في اواخر هذه العطاء في نهاية الشرح
 او بعداته محدثين اهدوا العين اقبضت عليه المرسم التي آتت وجمع ذلك
 في نهاية التفسير بحيث يصعب للاديب الاستطلاع على مرادهم والترك
 المجمع لعلهم ورواها وجدت نسخة يمكن ان تفرج على غير المكتبة قدس سره على ما
 ينص منها قد وقع منه ما لا ينبغي ان يصد من مثله في شرح اكثرها من
 الزيادة في بيان الامر لا الفضلة عن بيان المراد وكان ذلك باعتبار اكثرهم
 على الامراض منها والاستعجال في غيرها فانها في الكتاب المذكور في اواخر
 الحواشي وتركها من دون البحث عن فائده ارباب المعقول وكثير لما يخرجها من القفا
 فذلك اجل الاية شرعا يدل على معابها ويكشف عن وجوه شواهد نقلا وانس على
 فلا يفت في تفسير بعضها كالمشاجير ليدعبره وانيف الى ذلك بيان القفا
 القريبة والافعال السائرة في الخلاصة المراد غير انهم قد كان يخطئ عن الاندما
 قصور البصيرة ويخفي عن ذلك كثرة الاختصاص حتى صدرت الانشراح
 مناهة تلك العريضة من بما يعرض في السند السند العالم العامل المحقق المذهب

لا

نسخة
 كتاب
 في
 التفسير

بكلمها فارق **الله** فليعلم فان اصل التوالم لان العاوي غنفت بالان على العاوي
 فكان من هذا ان لا يقرب ولا يخلصا فاعا ارق **الله** فليعلم فان
 لاذف الشاكيه مفسرا بما لا يرد عليه **الله** فليعلم فان
 وهذا آثر ما هو من شواهد ابيات شرح الخلاص والمحول من نظيره
 ان يسلط ملك الانصاف ولا يجمع من الجور ولا يخلص من فقد قاسي
 فيه شفاي المنكر ولو ادم التدبر مع قلة البضاعه فخر الباع والضايع وقد
 اتفق القراع على يد مؤلفه الفير الى الله العتيق محمد بن علي الموسوي العاملي ليلته الا
 وبعاء الحادي عشر من شهر ربيع الاول المستقيم في سلك شهرها السن السابع
 الحسين بعد الايام من الهجرة المباركة النبوية المحمدية في هذا القدر لا يرد
 على من شق من من مصلحات افضلها ومن المحبات اكملها والحمد لله والصلوة
 على خيرته محمد وآله الطاهرين اجمعين وقد اتفق القراع من توحيد هذه النسخة
 من نسخة مكتوبة من نسخة الاصل التي بخط المصنف رحمه الله تعالى واسطوفين وشرح
 ربيع الاول من شهر ربيع سنة تسعة وعشرين ومائة بعد الف **الله** فليعلم فان
 محمد بن علي مكتوب في العاوي بزد لطف الله غفر الله

رفته ولول الله واحسن اليها واليه

والحمد لله على التمام وعلى

على خير خلقه وآله

الطاهرين

الكرام

بِسْمِ اللَّهِ الرَّحْمَنِ الرَّحِيمِ
 الحمد لله الذي خص العارفين بمعرفة ما لا يعرفه الآهوساء
 مقولهم بنور وجهه فتخروا في سبحاته وتباهوا ثم افهامهم عن قيامهم
 ففاهوا في صفتهم بما فاهوا ثم احياهم بهوا نسهم فظفوا بالحق اذ شأ
 تحياه والصلوة على من دفع الحجاب من حجاب الدين شيعة ومن جبر
 طمعتهموا محمد المصطفى وعلى آله واصحابه الذين قصدوا مقصد
 ورماء محمد فان بعض العرفاء والاشيايب من خلطان الاخوان
 والاصحاب طامسا لوزان اشرح لهم الكتاب الموسوم بمنازل
 السائرين من املا الشيخ العارف الكامل الموصد المحقق دوة
 الاوفياء ليا محمد عبد الله بن محمد الاضواء الهادي قدس الله
 روحه عليهم اسعف على اجتهادهم وكنت استعطي من نجاح بغيرهم لصغر
 العلم ونحو القدم من القيام في ذلك المقام حق اشار الصاحب
 الاعظم العالم المعارف العادل المحقق المدقق سلطان الوزراحم
 في الافاق صاحب الرياستين بالاستصفاق نظام مما لك العالم اهلا
 طوائف الامم اعدل ولاة المسلمين غياث الحق والدين والدين محمد
 الصاحب السعيد رشيد الحق والدين فضل الله من الى الخضر اعف
 اقتضاه وادام اقباله الى ما اتم حرمه والاقبال على ما طلبوه في
 على الامر وضاق مذهب العذر ولزم الانشال وان لم يقضه الو
 والحال فاستمرت الله تعالى وشيخه في مستقام من واهب الحول
 والقوة مدد التوفيق مستفيض من هذه المهام الحق والتحقين قال

الحمد لله الذي خص العارفين بمعرفة ما لا يعرفه الآهوساء
 مقولهم بنور وجهه فتخروا في سبحاته وتباهوا ثم افهامهم عن قيامهم
 ففاهوا في صفتهم بما فاهوا ثم احياهم بهوا نسهم فظفوا بالحق اذ شأ
 تحياه والصلوة على من دفع الحجاب من حجاب الدين شيعة ومن جبر
 طمعتهموا محمد المصطفى وعلى آله واصحابه الذين قصدوا مقصد
 ورماء محمد فان بعض العرفاء والاشيايب من خلطان الاخوان
 والاصحاب طامسا لوزان اشرح لهم الكتاب الموسوم بمنازل
 السائرين من املا الشيخ العارف الكامل الموصد المحقق دوة
 الاوفياء ليا محمد عبد الله بن محمد الاضواء الهادي قدس الله
 روحه عليهم اسعف على اجتهادهم وكنت استعطي من نجاح بغيرهم لصغر
 العلم ونحو القدم من القيام في ذلك المقام حق اشار الصاحب
 الاعظم العالم المعارف العادل المحقق المدقق سلطان الوزراحم
 في الافاق صاحب الرياستين بالاستصفاق نظام مما لك العالم اهلا
 طوائف الامم اعدل ولاة المسلمين غياث الحق والدين والدين محمد
 الصاحب السعيد رشيد الحق والدين فضل الله من الى الخضر اعف
 اقتضاه وادام اقباله الى ما اتم حرمه والاقبال على ما طلبوه في
 على الامر وضاق مذهب العذر ولزم الانشال وان لم يقضه الو
 والحال فاستمرت الله تعالى وشيخه في مستقام من واهب الحول
 والقوة مدد التوفيق مستفيض من هذه المهام الحق والتحقين قال

والله ولي التوفيق والصلاة على خير خلقه
محمد وآله الطيبين الطاهرين اجمعين
والحمد لله رب العالمين اولاً و آخراً و باطلاً
و ظاهراً

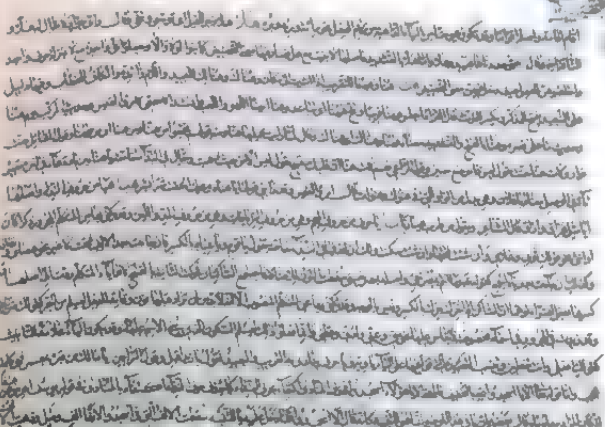
والتاريخ في تاريخ الزمان

اتفق الفراغ من كتابة هذا الكتاب المستطاب
شرح منازل السائرين الذي فاق على مصنفنا
المصنفين وهو فخر عميد المصنفين و
العارفين يوم الاثنين غرة شهر رجب
من شهر سنة اربع و مئتين بعد الالف
الهجرة النبوية المصطفوية عليه وآله
بعض السلام و اكل الصبي و انا العبد الرقيق
الفقيه في الله تعالى ابو الحسن بن
ابو الحسين الطيب

عفي عنهما

جرا حاتم القمى

[illegible]

عوض المرأة ميراثها من الممتلكات وهذا يوم الجمعة من شهر ربيع الأول سنة ١٢٨٠

بسم الله الرحمن الرحيم

الحمد لله الذي جعل القرآن الكريم

و احیاء و قیام و غیره از اینها

الحمد لله رب العالمين

بِسْمِ اللَّهِ الرَّحْمَنِ الرَّحِيمِ
 حَدَّثَنَا الشَّيْخُ الْأَجَلُ حَمْدُ اللَّهِ قَبْلَهُ
 الشَّرْحُ أَبُو الْأَمِينِ مُحَمَّدُ بْنُ الْحَسَنِ بْنِ أَحْمَدَ
 بْنِ عَلِيٍّ بْنِ مُحَمَّدٍ بْنِ عُمَرَ بْنِ مُحَمَّدٍ الْمَلَوِي
 الْحَمِينِي رَحِمَهُ اللَّهُ قَالَ أَخْبَرَنَا الشَّيْخُ
 السَّعِيدُ أَبُو عَبْدِ اللَّهِ مُحَمَّدُ بْنُ أَحْمَدَ بْنِ
 شَهْرَبَارٍ الْخَارِزَمِيُّ بِإِذْنِهِ مَوْلَانَا أَبُو

وَلَا تَارِعٌ فِي مَلِكِكَ أَسْأَلُكَ أَنْ تُصَلِّيَ
 عَلَيَّ مُحَمَّدٍ وَعَبِيدِكَ وَرَسُولِكَ وَأَنْ تُؤَيِّدَ
 مِنْ شَرِّهِمْ نَفْسًا لَكَ مَا تَبْلُغُ مِنْهُ غَايَةَ
 رِضَاكَ وَأَنْ تُعِينَنِي عَلَى طَاعَتِكَ وَلِرُؤُوسِ
 عِبَادَتِكَ وَاسْتِحْفَاقِ مَشُورَتِكَ بِأَلْطَفِ
 عَيْنَائِكَ وَتَرْحَمَنِي بِصَدَقَتِكَ عَنْ مَعَاصِيكَ
 مَا أَحْبَبْتَنِي وَتَوْفِيقِي لِمَا يَقَعُنِي مَا أَلْبَسْتَنِي
 وَأَنْ تَشْرَحَ لِي كِتَابَكَ صَدْرِي وَتَحْطَ
 بِإِلَادَتِهِ وَذُرِّي وَتُبَحِّثَ السَّلَامَةَ فِي
 دِينِي وَنَفْسِي وَلَا تَحْشَ بِأَهْلٍ أَوْ
 وَتَيْمٍ إِحْسَانَكَ فِيمَا بَقِيَ مِنْ عُمْرِي مَا أَهْنَتْ
 فِيمَا مَضَى مِنْهُ يَا أَرْحَمَ الرَّاحِمِينَ اللَّهُمَّ

وَصَلَّى

الكليلة

كتاب الدعوات
 الجزء الثاني
 صفحة ١٠٠
 رقم ١٠٠

کتاب غایب المراد فی شرح کتب الشریع
شہید الاول رحمہ اللہ

مکتبہ دارالحدیث

الاحکام

بسم اللہ الرحمن الرحیم
الحمد للہ الخ الخ الخ
اللہ احد علی سوانح الاحیاء وفزاد فی الاسام کا اشکر علی جلیل الاکرام والہدایہ الی الہدایہ
بلنا علی دار السلام وشکرنا علی نعمناہ وایاتہ الکرام واصلی علی سیدنا محمد النبی المرسل
وفصل اللہ اولہ والکرام وعلی آلہ المرتضی عن الاوصیاء علیہم السلام صلوات اللہ علیہم
اقصم **عجل** فادکتاب ارشاد الاذعان الی احکام الایمان من مصنفات مولانا
شیخنا اوصام العرفۃ اضل المحدثین جلالہم والہم والقد فی مصور بحسن الظہر
اعلی عن رات الجنان قد احتوی من النکت الفقہیۃ علی التلویح والرجان وشمل علی السائل الشریع
ذوالنفاذ والذہاب لا یخالی من امر محض علی کراویز کبیرات الیٰ مصنفات فی جماعۃ من اہل اللہ
ایہم اقبال شد التوفیق وهدام الی ہواء الطریق اخرج ما فیہ من کتب وایات اللہ
فی توفیر وایضاح مشکوٰۃ وکشف معضلاتہ فاجتہد الیٰ سلفہم الیٰ تہنیتہم وسقت هذا
هذا الکتاب الموسوم بملکۃ المراد فی شرح کتب الارشاد مستمد علی اسرارہ ودقائقہ عادی الی
اعوامہ وحسانیہ طار من اللہ عز وجل احسن التہنید ومیلنا الیٰ اہلنا منہ خیر التواہب
وحسن الماک **کتاب الظہار** الکتاب بقیۃ من الکتاب وهو الجمع ومنہ کتب الفقہ
اذا جمعنا بالمرحوم رضا بن احمد ابن ابی اولہ ان یكون مصدرہ علی التواہب کما علی هذا خلق اللہ
ای خلق اللہ وکفرہم جملہ صای وکفرہم جملہ صای الذی جمیع بہ الظہار انما انما یفعل
بہ کما یفعل لای یفعل ویکون هذا الذی الذی جمیع بہ الظہار وهو ما خیر منہ واما کما یفعل
فی مسائل مختلفہ جماعۃ نفعنا ویناسک فی کون مسائل الظہار کما یفعل جملہ صای
لاحد وکفرہم جملہ صای وکفرہم جملہ صای وکفرہم جملہ صای وکفرہم جملہ صای

الخ

[illegible]

بِسْمِ اللَّهِ الرَّحْمَنِ الرَّحِيمِ
 رَبِّ قُمْ وَيَسِّرْ لِي سُبْحَانَكَ وَالْحَمْدُ لِلَّهِ الَّذِي أَنْزَلَ
 عَلَيْنَا هَذَا الْقُرْآنَ وَجَعَلَ لِكُلِّ شَيْءٍ نِعْمَةً وَتَأْيِيدَ رِسَالَتِهِ
 بِمَا فِيهَا فَتَزَلَّ نَوَافِدُهَا وَهِيَ لِلْعَالَمِينَ وَضَمَّتْ جَوَامِعَ الْكَلِمِ
 فَكَانَ تَعْرَةً وَذِكْرًا لِلْعَالَمِينَ وَأَخْرَجَتْ بِضَائِعَ السَّنَةِ الْعَرَبَ الْعَرَبِيَّةَ
 وَأَكْبَرُ مَبْلَغُهُ مَصَاقِقَ الْخَطِّ وَاللُّغَا وَأَتَقَنَ تَهْدِيهِ وَأَحْكَمَ تَرْبِيَةَ غَايَةِ
 الْأَحْكَامِ وَصَرَّحَ دَلِيلًا وَجْهًا لِلْحُكَّامِ فِي أَشْوَاقِ الْأَحْكَامِ وَهَضَمَ مِنْ قَسَدِ
 يَدِهِ وَالْهَرَجِ مِنَ الرِّفْقِ وَالْفَضْلِ عَلَى الْخَلْقِ عَنِ الْجَسَدِ وَالْبَقِيَّةَ وَالْأَزَلِ
 الْمُنْعَوَاتِ بِالرَّحْمَةِ الْمُنْصَوِّفِ بِالْأَدَبِ الْمُرِيدِ بِالْحَصَةِ وَالْأَمَلِ الْأَنْفَالِ الْمَحْمَدِ
 الْبَيْتِ الْغَيْثِ وَالْهَادِي إِلَى الْخَيْرِ وَالْمَرَجِ الْمُنِيرِ وَالْمَعْقُورِ وَبَعَثَهُ الْأَمَلِ
 كُنُوزَ الْعِلْمِ وَرِيَاءَ دَعَاةِ الْحَقِّ وَوَلَاةَ مَا اسْتَدَارَتْ لِحَضْرَتِهِ عَلَى الْبَصَرِ وَالْإِنْفَالِ
 الْبَهْمِ الْمُنْخَضِرِ الْإِسْلَامِ فَانْزِلَ الْقُرْآنَ عَزَّ وَجَلَّ بِمَا فِيهِ مِنْ نِعْمَةٍ وَتَأْيِيدِ رِسَالَتِهِ
 غَرَابَةِ مَرْغَبِ الْهَدَى وَجَدِّ تَطَاهَرِمْ وَخَوَافِ قُرْآنِ الْعَصَةِ مِنَ الْعَمَى
 وَجَدِّ حَافِي مَشْهُورِهِ وَمَعَارِيفِهِ لَمْ يَلَمْزْهُ لَانْفَادَ وَلَا تَحْصَى وَغَفْوَةَ لَا تَحْصُرُ وَلَا
 تَسْقُطُ وَكَانَ هَذَا الْأَحْكَامُ الشَّرِيعَةُ وَالْمَسَالِكُ الْعَقِيدَةُ الَّتِي هِيَ مِنْ مَرْغَبِ الْهَدَى
 مَرْغَبُهَا أَمَّ تَقْدَامَ الْعَوَامِ وَالْكَوَامِ وَالْجَوَارِ عَائِدَةٍ وَأَوَّلِي الْأَحْقَامِ

هذا هو الكتاب
 الذي أنزل الله
 على نبيه محمد
 صلى الله عليه
 وآله وسلم
 وهو القرآن
 الكريم
 الذي هو
 كلام الله
 عز وجل
 الذي هو
 نور الهدى
 الذي هو
 كتاب الحكم
 الذي هو
 كتاب النور
 الذي هو
 كتاب الرحمة
 الذي هو
 كتاب العزة
 الذي هو
 كتاب الجلال
 الذي هو
 كتاب الإكرام
 الذي هو
 كتاب الشرف
 الذي هو
 كتاب المجد
 الذي هو
 كتاب العظمة
 الذي هو
 كتاب الكبرياء
 الذي هو
 كتاب الجلال
 الذي هو
 كتاب الإكرام
 الذي هو
 كتاب الشرف
 الذي هو
 كتاب المجد
 الذي هو
 كتاب العظمة
 الذي هو
 كتاب الكبرياء

هذا هو الكتاب
 الذي أنزل الله
 على نبيه محمد
 صلى الله عليه
 وآله وسلم
 وهو القرآن
 الكريم
 الذي هو
 كلام الله
 عز وجل
 الذي هو
 نور الهدى
 الذي هو
 كتاب الحكم
 الذي هو
 كتاب النور
 الذي هو
 كتاب الرحمة
 الذي هو
 كتاب العزة
 الذي هو
 كتاب الجلال
 الذي هو
 كتاب الإكرام
 الذي هو
 كتاب الشرف
 الذي هو
 كتاب المجد
 الذي هو
 كتاب العظمة
 الذي هو
 كتاب الكبرياء

لا تضيع الخ من كثرة ونبأ الصادق عليه السلام قول الله عز وجل ان الله لا يقبل من احد له بغيره او من
ذلك الطنينا هل يدخل الجان في شدة الله تعالى قال نعم ذلك البعز وجل ان شاء فديها وان شاء
عفا قال الصادق عليه السلام من اجتنب الاجازة لم يخرج من ذنوبه ذلك قوله عز وجل ان تحقنوا لبايز
ما تهبون عنه كفروا بكم سيئاتكم ودياركم ارضاء الجزاء ان الله عز وجل ان

يخسر الفقير المحزون على ابوابه الذي يباع عنه واخاه المودع له واخاه

على الفقير المحزون الذي يباع عنه واخاه المودع له واخاه

عفا له ما جمع العتق والموت

قدم في يوم السبت من الملائكة

جاء في الثاني من

من اجاب جوابه

بعد ذلك

في

في

في

في

في

في

في

في

في

في

في

في

في

في

في

في

في

في

في

الله تبارك وتعالى الى قلته فهو واجب على كل مسلم ان ينظر كل يوم في عهده ولو نجس اية واحدة من درجته
 الجنة على عهد اياته لقرا ن فاذا كان يوم القيمة يقال للفاروق العتران فوارق فلا يكون في الجنة
 بعد النبيين والصدقيين رفع درجاتهم والوجهين لما خذ فاتها من صنع الخلق ولا
 قوة الا باعاضه العليم ثم الجزء الثاني من كتاب من كنز العبد القليل الشيخ السيد الفقيه ابو جعفر
 محمد بن علي بن الحسين بن موسى بن بابويه القمي قدس الله روحه ووزنه ورجاه
 والمحدث عبد القائلين في حق تحوير هذا الكتاب في العاشر من شهر
 شعبان المعظم سنة اثنى عشر مئة بعد الف من الهجرة النبوية
 على يد العبد الاقل المذنب ابن جواد الله في العاشر
 غفر له ولوالديه وجميع المؤمنين
 والوفاء ورحمتك يا ارحم
 الراحمين

ابن ابراهيم عليه السلام ان يبعث الله علي امرئ الوسطى ساله من كبر ابراهيم عليه السلام
 وان قيل نعم لا طبع كان اقله وقيل نعم لما علي الجبل الا من من محبته وكان يبعث
 سوادا وبيا كل في سوادا وقيل نعم بولائه سوادا ومنه عزايه ومن محبته علي بن الفضل
 بن ثاقان عن صفوان بن يحيى عن ابي هريرة عن عروة بن عامر عن عبد الله بن علي بن ابي
 النضر الملقب بالملك عن ابي سعيد بن ابي هريرة عن ابي هريرة عن ابي هريرة عن ابي هريرة
 وما نهاه وتقول اللهم اني اسئلك بكلام هؤلاء اوتيت به لاحد خلقك او سائر
 به في علم الغيب فذلك ما اسئلك باحد الا عظم الاعظم وكبر افعاله عزله علي محمد علي الله عليه
 السلام اذ هيبت هذا الدم واذا احدث ان تدخل في الحرام او تخرج من الحرام او تخرج من الحرام او تخرج من الحرام
 خلقك ان لا ياتي في تمام جبريل عليه السلام وهو في الغيب فانه كان كانه اذا سألته علي
 عليه السلام قال ذلك مقام لا يحول الله فيه حايض يستقبل القبلة ويحويها الدم الا ان الطهر
 ان شاء الله وعن علي بن ابي ابراهيم عن ابي هريرة عن ابي هريرة عن ابي هريرة عن ابي هريرة عن ابي هريرة
 قال دخلنا المدينة فقلت فكان بعض المجدي في بعض فذكر ذلك اليها فحشا خبره
 ايا عبد الله عليه السلام فاجاب اليه فعودك عنده افضل من ذلك في المجدي فذكر عن ابي هريرة عن ابي ابراهيم
 عن ابي هريرة عن ابي هريرة عن ابي هريرة عن ابي هريرة عن ابي هريرة عن ابي هريرة عن ابي هريرة عن ابي هريرة
 اتفق لقي اتمام جميعه عن علي بن ابراهيم عن ابي هريرة عن ابي هريرة عن ابي هريرة عن ابي هريرة عن ابي هريرة
 قالنا انما الناس ان ياتوا هذه الامم فظفروا بانهم ياتوا فنجروا ولا يتم ويجمعوا علينا فصره
 ثم كتاب منتقى الحان في الاحاديث المتصاح واما ان واثق الفرج من ابيه من شغلهم
 من ابيهم السادس عشر من شعبان سنة بعد ائلاف من ابيهم النبوة علي شرفها
 الصلوة والحيه ركب عبد الله بن محمد بن الحسين بن خضراة
 غفر له ووليها وسير مبرها
 بالبن مائة

في الدخول بقفا على الذكر الزوج ولا ذكرا الاول فالاول فقله مع من ولو عرف بامرأة
فاحملها امرأته الحاصية وان تزوج بها بعد ذلك والواحد لا يخرج من ذمها طلاقا او
ولو طلق الدخول بها طلاقا او طلاقا بالطلاق يستأثر هذا من حين وطئها
ان يقول انصوح لفلان ولم يوطأ بعد ولو طئها كان الطلاق وان وطئها بعد طلاقها
لحقها وان كان وامكن حقه بالاول كما لو طئها من سنة ثم طئها من غير ان يطأ
اقصا من طئ الأول والخبر الأول بين طلاق تكليح الثاني وحسن عليه اريد ولو
لحقها الثاني ولو لم يكن حقه بل جدها النسخة ما ولو امكن حقه بها ما كان لا في طئ الأول
وكذا الحكم في الأمة لو طئها بعد طئ الكوفة دون سنة ثم طئها في طئ الأول
بالبائع ومنه البيع ومات ام ولد ولد الحرة بالملك الحرة بالملك بغير طئ
مدها كمال ايضا ما ويا في الأول من طئها لم يحرم استئان عنه ولو علم استئان حارسه
ويشيع عن ظاهر الملكان ولو عتق به بعد النسخة حرة بالملك فاما ما كان
فيتم الاستئان فكل من به بعضه في حكمه ولا ينفذ في كل من طئ بولد ثم طئها لم ينفذ
منه طئ بولد ولا ينفذ حكمه بولد مع عدم طئها بعد طئها بولد
وهو من طئ بولد طئها بالبائع والنسخة فالولد للنسخة اذا ولد سنة ثم طئها بعد طئها
ولو طئها من طئها بولد حكمه بولد بالبائع الا ان يجاوز اقصا طئها من طئها بالبائع
عنه ايها ولو طئها بالملك فنفذ وطئها بولد
فلان عليه طئها والامثلة لا يجوز الواحد من النسخة وهو
بعد ان ذن الباقين فعل بها وطئها الولد فمزم عليه الامم
وغر سائر المصنفين من النسخة والولد حكمه ان لا ينفذ
يرجع فيه الى المزمع ولو فرض فعله كل من لم ينفذ وطئها بولد

در این مسئله است که مقیاس را که در مستطیر قائم ساخته و در مرکز آن یک دایره
 و در وسط آن یک دایره مقیاس بر همان نقطه که گفته شد مقیاس
 برین دایره مقیاسی شود و در وسط دایره مقیاسی که گفته شد و مقیاس را که
 در میان دو دایره است نصف کنند و از مرکز نصف خطی که در میان
 خط نصف النهار است و چون خطی که بر خط نصف النهار است و از مرکز
 دایره مقیاسی است و خطی که از مرکز دایره مقیاسی است و از مرکز دایره مقیاسی
 گفته این دایره را دایره مقیاس گویند و این مقیاس این است

و از این حرف است که در آن نقطه تقاطع باشد میان این دو دایره
 که است هر دو دایره که از مرکز این نقطه که در وسط است
 بود که هر دو دایره که از مرکز این نقطه که در وسط است

پایان

زیادت از عرض یک باشد و آن نقطه شمال بود یعنی اگر عرض کرد از عرض یک باشد
 و اگر در طول بود خطی باشد تفاوت با این الطولین را هر بار زده در هر ساعتی که یک
 و آنکه کمتر از بار زده در هر ساعت را چهار دقیقه ساعت یکیم و آنکه برایه از شش
 و جاقی که دو نیم باشد و در هر روزی که در صد کنیم که آفتاب در آن روز در هر ساعت
 باشد قسمت و سیم در هر ساعت که یکیم که پس در آن روز چون از نیم روز بقدر
 ساعت و در قیاسی که نگاه داشته ایم که در خطی قیاس خطی است قبل بود اگر طول
 بدو پیش از طول یک باشد و اگر پیش نباشد از نیم روز بقدر ساعت و در قیاس

خاور و غروب قیاسی است قبل بود و بعد از غروب

جز غروب باشد و در خطی قیاسی است
 در زمانه که در خطی قیاسی است
 و در خطی قیاسی است
 و در خطی قیاسی است

محمد بن محمد

۴۲